Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дегаз ● ЕРА, 4 июль, 1974 шу. ● № 80 (6871). ● Мах 2 кап.

Юртийн поселковийн Советий исполкомий председателий совещани

Самарадйиналхьа КПСС обкома политически дешара ЩагІа республика къахьегаман депутатий юртийн поселковийн Советий исполкомий председателий совещани хилар. Совещане доахьашхочи ладийгІар «Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарчу Совета VII-гІча сессе итогаш «Къахьегамал доле конституционни декхарш республике кхочушдарах къахьега могаш боле нах дІахо йолача хана обществени производства сфера юкъеозара де дезарехь» лахьа 1974 шера 25 июне республика Лаккхехьарчу Советобь сецам кхочушбара юртийн поселковийн къахьегамхой депутатий Советашта кьалхашка латтача декхарехь» автономни республика Лаккхехьарчу Советан Президиума председателан Х. Х. Бокова дьаш докладага.

Лакхе хьоакабаь республика Лаккхехьарчу Совета сецам кхочушбара практически де дезарех хоам бир Нохч-ГІалгІай АССР Госплана председатела Е. В. Брыкина.

«Пятилетка дийлагІча, кхоалгІа шера хьалкъбоахалан толаме кхочушдара тІехьа социалистически ях дикагІа вІаштІехьйинкхарах» даьца гулбеннарашта хьалхаике доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета организаторски отдела заведующа М. А. Кузнецова.

Совещане бьаха даькъе доацаш хилар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома шоллагІа секретарь М. Ш. Баматгиреев.

ХА МА ТИЛИЙТА!

Профтехобразоване системах хинай Нохч-ГІалгІайчен промышленноста, юрта бахама, нах беча, бита эша къона кадраш кийчаш бакьаца бола ахьолле. Шоаш вІашагІъехкачча шерашка вай училищена язараш говзанчаш арахийцаб. ХІана вай республикерча 29 профтехучилище 15000 саг ва дешаш.

Сихха дегІабоагІача республика боахама дукха эш говзал йоалла болхлой. Тоьаш бац бурильщикаш, слесараш, электрикаш, монтажникаш, машинисташ, каменщикаш, штукатураш, станочникаш, обувщикаш, швейникаш, механизатораш. ДІахо производство шеръяр кертерча дакъе къахьегама оасарле лакхъяра чотах хургда. Цудухьа боккха доархІам болаш да болхлочун говзал лакхъяр, техника йовзар, керда гІулакх дешаш хилар. ВЛКСМ XVII съезде дош къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар, вайцига хьалкхуви ва кердача тайпара производственник, цун дегІаца чІа-тІа дикагІа тарлу физически хьакъалца бош болеш болх. На ва шерра профессиональни хІамах кхеташ бакха говзал йолаш, хІаназача производство политехнически дардаш кІоаргга йовзаш, кердагІа йола машинаш технологически процессаш сихха караерзае хоаш вола саг.

Цу дерригне кердача тайпара оттаду къона болхлой кийчбара дош. Царех дукхагІа барама профессионально-техническа училищешка дешаш Іоаше эза балха говзалаш, балхе отташ хьалехьа кагирхой специальность йолаш хургболаш. Цудухьа профессиональни дешара заведенеш шерра-шера дукхагІа хула мехка.

КЪОНА БОЛХЛОЙ КИЙЧБАРА — ДУКХАГІА ТЕРКО

Боаккхача доархІане е балха тебадаш Іоамарца кхьана юкъера дешар Іоадергдола профессиональни училищаш. Юкъера профтехучилищаш вай мехка кердача тайпара дешара заведенеш я. Іилмах-техническа прогрессо дІадехачуига хьажжа кагирхоашта балха говзалаш а Іомаеш юкъера дешар чакх а доаккхаш. Юкъерча школашка цхьана цар кхоачаш вай мехка дІаравар юкъера дешар дийша хилийтара декхар а.

Профтехобразоване системана хьалхашта парте XXIV съезде «Профтехобразоване системе дІахо тоярах» бовча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советан бахьа сецамаш оттадича бехкиетоакІамерий декхарашта дІадех партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша Іалашмете чІоагІа царгІера теркам тІабахийтаза баргбоацамгІа. Болхлой класса къона поахал кийчдар наччахьалкхен доархІам бол гІулакх да. Из толаме кхоачашдарах юкъера а тийша да вай общество гІорлуш дІахо дегІаяр. Грознерча номераш 4, 5, 11 йолча училищашцара дийша арабоала дукха къона болхлой кхетам лакха болаш лакха балха разрядаш йолаш хул.

Бакъда массанахьа дац гІулакхаш иштта. Дукха лаккхара говзал йола болхлой эш «Грознефтехимзаводы» яхача объединенена. Цхьабакъда цун кулгалхоша кІоашта йоахкло къона болхлой кийчбеча училищашта дерттІа дешара-материальни база вІаштІехьийкхара. Иштача хьала тІа да из гІулакх «Грознефть» объединене а.

Таханарча дено дІадехачуига хьежаш профтехучилищаш болх аргабоаккхаш тоабанза баргбоаца ха дьатІалттай. Тоабанза баргбаш теоретически производственни дешар хьехара боараш. Къахьегам терко е ела къахьегам Іалма лерда тІа вІаштІехьбаккхара, производства экономикана, хьалхд латтарий опыта. Цуна цхьана из болх тарбеш хила беза кагий нахи мехкарийн моральни дика гІулакхаш доаккаш, къахьегам безам, общественни доалахье лораеш, болхлой класса революционни къахьегамен традицеш бІарга са синца лораеш а дасалйоаккаш а хургболаш хьалхебарла.

Эггара чІоагІагІа уйла тІаяхийта еза гІулакх да профессионально-техническа училищашка кагирхой деша ахийтар. Укхаза дукхагІча лакъе деша бахка беза баркІ шерен итт шерен дийша баьнна кагирхой. Укхаза дукха да педагогически коллективех, школашкарча комсомольски организацешта. Кагийча нахах мехкараштеи дІахайта деза профтехобразоване систена царна малагІа вахара никъ хьабелл, дІахо йолача хана дийшар царна мел чІоагІа накъаьдергда.

ХІьта кхы вІаьнгагІа доархІам болаш дац профтехучилищашка хьа баьнарий кхелаш миццта наІсъеннай хьожжага а. ДукхагІа йолча хана керда баьхка къона болхлой бІайхача бонвие, гІадбахе тІаоа предприятешка. Къаьнача болхлоша хІама къайла ма хьош дІадоезийт царна шоашта хоар, шоай балха опыт. Бакъда из гІулакх ше-шегІа лехийта йиш йолеш дац. Производствана керте латтараш, коммунисташ, общественни организацешка къонача болхлошта гІо де деза коллективе цар шоай моттиг дІалеаккаргйолаш. Шерра вайна беза нийса доага хьахьекхача профтехучилищаш тьхараш дикагІболча производственникашта тІачІоагІбара гІулакхах. БоккхагІболчарца цхьана болаш, цар кулгал а деш болх беш кагирхоша дикагІа кхоачашду шоай декхараш, шоашта хьехам телорий опыт балха юкъе яІхьазагІа йоалаю.

Къона болхлой кийчбара дукхагІа йоахке е эза парте горкомашца, райкомашка, боахама кулгалхоша, ерригача общественноста.

Республика промышленноста котало

Продукцена реализаци ера 1974 шера хьалхерча ах шера плен республика промышленностo 102 процент кхоачашдьяй. ПланагІа дахьрхІечуд сонгІа маьхела хьахилай 10 миллион сома маьха продукци.

Шоашта оттаь задане тІехкхоачашъяй мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоахача, химически, машинашъеча, хьуна, кхачаш, моттигерча, кхьча промышленноста доакъой болхлоша.

Мехкдаьттен газе аккхара, мехкдаьтта сийрда продукташ, химически продукци арахецара, электроэнерги йеккхара, швейни изделеш арахецара, халкъа дукха эшаш дола товараш, продукташ арахецара ах шера плай а толамца кхоачашъяй.

Хьалхарча ах шера план кхоачаш а я промышленни предприятей коллективаша дерриге шоай низаш оарцатІаьхах шера плана тІайина социалистически декхараш хьакха хьалха кхоачашдара.

МАКАРЫЧЕВА Римма Алексеевнайна РСФСР заслуженни юрист яха сийлен цІи яларах дола РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Социалистически законность чІоагІъеча дикха хІама карагІдаларах РСФСР заслуженни юрист яха сийлен цІи дойла Макарычева Римма Алексеевнайна — Нохч-ГІалгІай АССР юстице министра заместителa.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 ш., 28 июнь.

Нех. У. А. БЕКСУЛТАНОВНА Нохч-ГІалгІай АССР искусства заслуженни деятель яха сийлен цІи ярах дола НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республике музыкальни искусство дегІайоалара даькъе дикха хІама карагІдаларах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика искусство заслуженни деятель яха сийлен цІи дойла нех. Бексултанов Умар Ахматсултановичa — композитора, Нохч-ГІалгІай музыкальни училища хьехархочoа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1974 ш., 1 июль.

КПСС ОБКОМЕ, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОБЛСОВПРОФЕИ

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА — СОВГІАТАШ

1974 ШЕРА КА БОЛА ЯЛАТИ ЯЛАТА БОБОВИ КУЛЬТУРАШИ ЧУЭЦАЧЕН КИЙЧЪЕЧЕН ЯЬРЖАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА МОРАЛЬНИИ МАТЕРИАЛЬНИИ СОВГІАТАШ ТЕЛАРА ДЕ ДЕЗАРИИ ХЬАКЪЕХЬА.

Дийна вІаштІехьаьккхи а цо дойташ а керда ялат чуэцара, из кийчдара, халкъа боахама план кхоачашъяра районий, колхозий, совхозий, отделеней, бригадий; колхозлой, совхозий болхлой безан совбаккхар дукхьа отта а даь тІанйиад яхье хьалха баьнараштa моральни материальни совгІаташ телара де дезараш.

КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа Сийлен грамотев 1000 сом ахчан премии яла оттаьй ка бола ялати ялата бобови культураши чуэцачен кийчъечен хьалхара моттиг яьккхачоа, нагахьа санна хІара гектара тІа ялат хьувкъадаре, дерриге ялат даккхара, пачхьалкхенга из доахкара тІайна социалистически декхараш кхоачамдаь дале.

КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа шиъ Сийлен грамотен 500 сом ахчан премии яла оттаьй наІ колхозан, наІ совхозан ялат чуэцачен кийчдечен эггара лакхагІа хьокхамаш дакхараштa, хІара гектара тІа ялат хьувкъадара, дерриге ялат даккхаре, оаччахьалкхента из доахкара декхараш кхоачашдаь дале.

Ка болча ялата культураш чуэцача эггара лакхагІа хьокхамаш даьхача тракторно-кхаш леладеча бригадашта яла, нагахьа санна хІара гектара тІа ялат кхедара, дерригa ялат даккхара пачхьалкхена доахкара декхараш кхоачашдаь дале. КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа шиъ Сийлен грамотен 300 сома боаргашо ахчан премеш оттаьй.

Ялата культураш чуэцача яьржача республикански социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхача комбайнерашта очерд йоагаш йоахкарьйа «Жигули» яха цхьа автомашина, «Запорожец» яха цхьа автомашина, коляска йоалла цаІ ела мотоцикла.

Юрта боахама министерства профсоюза обкомен 20 Сийлен грамота, совхозий объединенен профсоюза обкомен 20 сийлен грамота яла оттаь лахрхІад, царца льготни туристически салоІача цІекошкeн баха путевкаш а йолаш, ялат чуэцачи белгалбаьннача комбайнерашта, трактористашта-машинисташта, шоферашта, хьеч боахкоашта уж лургйолаш.

Парте горкомашта райкомашта, горрайисполкомашта, юрта боахамен заготовкайн болхлойн гІулакхера бериййн профсоюза райкомашта, совхозий директорашта, колхозий правленешта могадьа ялата культураш чуэцача эггара лакхагІа хьокхамаш даьхача бригадай коллективашта, юрта боахаме хьалхалаттарашта моральни материальни совгІаташ телара де дезараш оттаде а, чакхдаха а.

КПСС горкомашта райкомашта, горрайисполкомашта, юрта боахама министерство, кхьйола юртбоахама ведомствашта, юрта боахамен заготовкайн болхлойн гІулакхера барийн профсоюза обком декхарийла а дикагІча тайпара керда ялат чуэцара тІехьа шерва социалистически яхь йоаржае.

ДЕРРИГА БАЛХАШ ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГІА ДУ

«Юкъарча хьайбеа боахама — ма эшша доакъар» — цу девизагІа болх беш ба Грозненски района доакъар Іалашдераш. Беррига вия тІабахийтаб цар ханнахьа а кхоачам хиллал а тайп-тайпара доакъар Іалашдара. ЛаьрххІа доакъар Іалашду бригада а боахаме вІашагІъсале. Цуна керте латт Ахмадов Увайс. Бригадана дІатІачІоагІъьй доакъара культура кхевра, доакъар кийчдара мел эша техника.

Цхьа эзар совгІа гектар доача лаьтта лелаю совхозе доакъара культураш. Цунах 340 гектараш тІа эспарцет, 133 гектара тІа — люцерна, 130 гектара тІа — кена-гороховн смесь хьекха яьннай, хІаьта кийчъяьй 600 тонн йол, 2500 тонн сенаж. Из планагІа лаьрхІечуа дукхагІа я.

Доакъар Іалашдеча дика къахьег механизаторашa Висултанов Султана, Тохтарбиев Анте. Цар агрегаташ масса ханна болх беш хул. ХІара денна цаІи яха норма йоаккх цар. ХІаьта Миниев Дайдаша, Дудуркаев Зелимхана, Мамаев ХІарона, Цоваев Сайд-Іусмана йол дІатетташ йола волокушаш хьалхашка латтача тракторашта болх сихел дІовеш бу.

Совхоза къьнагІа барех болча аргІаш доттараша Сулейманов Іумархьажас, Алиханов Эдельхана детта аргІа лакха, шавра, бухь хоза баькхе, догІа тІедам чубаргбоацаш хул. Аьла хьекха бущ цаш хул. Аьла хьекха бущ касарех уллаш йокъаь ца Іеш, аргІагІа дІаеттачул тІехьагІа активни вентиляци еш а боахаю укхаза. Цудухьа бош тахкоргьа оашш хетадала а дагІац.

Хаддаза фермашка хьатІа увала и лоасара яха эспарцетна викo-пшеничии смеси. Из сенажа кІоагашка чуйоал. Доакъар Іалашдеча шерра механизаци кьтьейоалвир бахьан долаш лоашача хана сеснаж чуелла яьккхар совхозе.

Къаьстта чІоагІа теркам тІабахийта болх бу совхоза доакъар Іалашдераша. Са белгало яларна долаьу цар балха ди, хІаьта кхашка вра ца воалаш бригада цхьаьккха член а викан. Баьцара хьувкъам чуэташ барашта бІайха яхача хул, хьалхле яьккхачоа ахчан премеш, карара кара теда цІе вымпелаш тел.

Совхоза пхьоалагІча отделение управляющий Умаев Катаг йоах:

— Хьувкъам чуэара беррига вия тІабахийта, еррига техника оарцагІъъаккха болх беш тхо дале а кхыдола юртбоахама балхаш а юкъагІа дитац оаха. Бун хьекха мукъадаккхи лаьтта аха йоалу тракторaш. Ца болх беш ба оаш механизатораш Джабраилов Іамье, Мурдалов Мовлад, Шапоьва Александр, Кацыров Беха. Царех хІараво норма 5,5 гектар йолче дийнахьа 7 гектар лаьтта оах. ХІаьта цІи хеза волча механизатора Миталев Абиза а ший агрегатоца цу лаьтта хьажкІаш дІаюеча тІехкхоачашъю дийнахьара норма. Иштта дІайийнай оаха 500 гектар хьажкІаш.

Я. РУДСКИЙ.

СУХАЛБЕ ЯЛАТ ЧУЭЦАРА

Нохч-ГІалгІайчен дукхача колхозий совхозий хІанка ялат чуэца доладьд. Кест-кеста йовчаш хулаш кхашкара балхаш хийша дІадахийтац. Бакъда хІаьта а ха итта денна хІара сахьатех пайда эц хьалха латтача комбайнераша.

1 июль тІаккхоачаш республике хьекха дахьнад 26,3 эзар гектар ка бол ялат, вешта аьча планагІа чуэца дезачох 14 процент. Аьрдал 12,1 эзар гектара тІара хьекха ялат. ХІаьта дерриге дахьнка ялат 29 эзар тонн совгІа да.

Эггара дукхагІа ялата культураш чуйийнарех да Шелковской района боахамаш. Укхаза хьекха дахьнад 6471 гектара тІара ялат, вешта аьча планагІа хьекха дезачох 44 процент. Хьакхача ялатах ах дерда а баьннаб шелковчена.

Дерригача ка болча ялатех кхоалагІа дакъе хьайна а цуках ах тарета дерда а бейннаб Наурски района механизатораш.

Юкъера лаьрхІача республике чуйицачул дукхагІа ялат чуэйнал Грозненски Гудермесски районашa а. Вокх районашка, хІана ялат чуэца дІеболалуш мара бец.

Юртарча механизаторий сийле лоцар да лаьахагІа кхьачача ялата кхашта дукхагІа техника тІа а ерваеш, лоаццача хана — 10—12 баха дийнахьа — ялат чуэца даккхар, цунца цхьана тІайина социалистически декхараш кхоачашдеча Іалашдар а.

ХАННАХЬЕИ ДОА ЦА ДЕШИ

Самарадйиналхьа гуразьа дийна ялат — мукх чуэца болабеннаб Урус-Мартановски районa боахамашка — Мичурина цІерагІча, «Красноармейский» совхозашка, кхычахьа.

Эггара хьалха ялат чуэца цай агрегат кхай тІа араьвийхар Мичурина цІерагІча совхоза тоалашагІоалча комбайнера Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча Мизирханов Сайд-Махьмада.

— Укх тІеххьарча шерашка ялат дукхагІа доакх оаха хІара гектара тІара,— йоах совхоза директора Зелимханов Вахас. — Масала, соакха хІара гектара тІара чудера 28,1 центнер ялат. ХІаьта нІеслагІча пятилетка дийлагІча, укх кхоалгІабеча шера оаха лаьрхІаь хІара гектара тІара 30 центнерал кІезигагІа доаццаш ялат чуэца. Тхой дош оаха толамца кхоачашдергдолга дьахьокх дика хьийна латтача ялата.

ДІаддахача шера Мичурина цІерагІча совхозо пачхьалкхенга деткар 30 эзар центнер ялат. Укх шера боахамо Даьхена дІаьургда 33 эзар центнер ялат. Из хул планагІа доагІачул 8 эзар центнер дукхагІа.

П. ЕФИМОВ.

Комбайнаш кхаш тІа яьннай

Укх шера ка бола ялат дика хьувкъадаьд «Шалинский» совхозе. 756 гектара тІара мукха 1039 гектара тІара кІан чуэца дезаш ба совхоза механизатораш. Еррига ялат чуэца техники дика кийчъяь кхашка арабаьлар уж. Эггара хьалха хьалха боалабир мукх. Дийнахьара норма 12,5 гектар йолча 20 гектарага кхоачаш мукх хьекха касарех Іобилла вІаштІехьдоал комбайнерий.

— Мел комбайн я, мел механизатораш ба ка бола ялат чуэцара юкъеэза? — аьйна даьча хаттара жоп душ совхоза кертерча агронома вош ПІанкова йоах:

— Ялат хьакха касарах Іодуллаш ялх комбайн йиь жаткех я тха. Царех кхетамна пайда эцаш ялат ца дойташ лоамаьча хенек чуэцаргда оаха. Шоашта хьалхашка латта декхараш бехктокхаме хеташ оасаре къахьег тха комбайнераша. Ялат чуэца доладаьча хьалхарча деноше а лаккхара хьокхамаш гойташ хьабоагІа комбайнераш Федоров Юрий, Амирсултанов Султан, Колосов Василий, кхыбараш. Комбайна тІа хайнав тракторни бригада бригадир Шахбиев Сурхо а.

Боккха теркам тІабохийт агронома цхьа ка Іобожаргбоацаш комбайнашка болх байтара. Хаддаза кхашка комбайнашта тІехьа хул ца. Нагахь санна комбайнера ца хоаш, цхьа моллагІча узела ледара болх биь ка бисача сиха комбайн соца а йийя кхоачамбоалар дІадоаккхийт.

Групповой хьисапе чуэц совхозе ка бола ялат. Укхазара ялат касарах Іодилла а баьнив докъьадуцше а шоллагІча отделене гІоргба механизатораш. Цига 100 гектар мукх ба.

Групповой хьисапе болх бечa комбайнашта технически гІулакх деш машинаш кхашка сайца латтаргйоацаш дика вІаштІехьбаьккхаб ремонтни кацца болх. Ший декхараш сихен гешпамен кхоачашду газоэлектросварщика Межидов Асламбека.

Хьатта ялат дІаузаш ший машина сиха лелаю шофера Сайханов Бадруде.

Деррига низаш оарцагІдаьхе пятилетка дийлагІча, кхоалгІабеча шера хьувкъам лоацца хени чуэцара болх беш ба совхоза механизатораш.

М. ЭЛЕНДИЕВ.

СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ДІАХО ЯР

2 июле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорний, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин СССР кхьча мехкашцарча гІулакхашта вола министр А. А. Громыков дІахо переговораш еш хилар Америка ВІашагІкхийттача Штатий Президентаца Р. Никсонаци США пачхьалкхен секретараца Г. Киссинджерцеи.

Стратегически герз Іалашдараш даьттан кІала ядерни герз испытанеш ялеч хІелкгагІча болараш тІа даккхаре хьанъекьара дешаш дийцар.

Иштта шоашта хетар дІакъаь аьлар Гаргарча Мааьлбоаленера проблема машара накъашца къоастаяра дешах, Центральни Европе герзашцара низаш герзаца кийчбалар кІезигдара дешах а иштта кхыйоача массеи дуйен халкъийта юкъерча проблемаех а.

Переговорашка даькъе доалдаш бар:

Советски оагІонгахьара — США вола СССР посол А. Ф. Добрынин, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, СССР МИД коллеги член Г. М. Корниенко.

Американски оагІонгахьара — США Президента помощник А. Хейг, къамах кхерамзлен дешашта вола Президента помощника заместитель Б. Скаукрофт, Президента помощники пресс-секретари вола Р. Зиглер, пачхьалкхен департамента советник Х. Сонненфельдт.

(ТАСС).

США Президента Центральни телевидене гІолла къамаьл дар

2 июле Америка ВІашагІкхийттача Штатий Президент Р. Никсон къамаьл деш хилар Советски Союза Центральни телевидене гІолла. Цун къамаьла трансляци йир «Интервидение» «Евровидение» системашка гІолла.

ЧИМКЕНТСКИ ОБЛАСТЬ. 593220 гектара тІара (соахкарчул ткъо эзар гектар сонгІа дукхагІа долча лаьттан тІара) ка бола ялаташ чуэца дезаш ба укх шера колхозийн совхозийн механизатораш.

Мукх чуэца эггара хьалха болабеннаб Кзылкумски района «Ходжатугайский» совхозе. Комбайнераша кхашко арахьикхад 56 ааьн кема.

СУРТА ТІА: хьалхалатта комбайнераш (аьрдехьара аьттехьа) А. Воронин, Б. Жунабеков, Г. Ниязов, А. Дестеряков, В. Кемьаров, А. Насенцов.

А. ИДРИСОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СОБРАНИ

Укх деношка С. М. Кирова цІерагІча парка театре г. Грозненча пропагандистий, лекторий собрани хилар. Политпросвещение системе дешара шу лаккхдаларца яь чакха из собрани хьайийлар КПСС Грозненски горкома секретара П. Н. Громова. Гулбеннарашта хьалхашка «Городской партийни организаце политически экономически дешара системa 1973—1974 дешара шера итогаш керлача дешара шера декхарехь» доклад йир парте горкома пропаганда агитаци отдела заведующе П. Н. Резникова.

Цул тІехьагІа йистедаьннача дешара шера шоашта карагІдаьнначох гІулакх тоадара дІахо йолача хана де дерхІачох дийцар укхаза А. Н. Вавбруса — КПСС Ленински райкома секретара, Е. П. Ковалёвас — семинарски группа кулгалхочо, ЧИГУ доцента, А. А. Далаковас — КПСС Заводской райкома штате йоацача лектора, Л. А. Гафте — марксизма-ленинизма ларди школа пропагандиста, «Красный молот» завода цеха начальника, Н. А. Кононенкос — экономически знаней ларди школа пропагандиста, В. И. Ленина цІерагІча ГНПЗ цеха начальника, Л. Т. Романовас — № 49 йолча юкъерча школа теоретически семинара пропагандиста.

Собрани чакхйоалаш города дикагІболча пропагандисташта, лектораштa КПСС горкома Сийлен грамоташ елар, уж Сийлен книжка тІа дІаязбир.

С. ШАВИЕВ.

ХЬИНАР АЙДЕШ, ДИСЦИПЛИНА ЛАКХЪЕШ

Ах шу ха йисай партийни билеташ хийца довла. Районе 59 юкъхьанцарча парторганизаце хийцад партдокументаш. Уж хувцаш цу хана чухь районни партийни организацие хьахиина кердадар, творчески дар хьахилар районни юкъхьанцарчен партийни организацешка цхьана баьча балхах. Цо парте вахар холуш тоадир, партийни кулгалдара методаш органдьха динагIхилийтар, лакхбир цаха юкъе беча идейно-кхетамен организаторски балха боарам.

Партийни билеташ хувцара кийчо е йолаеш парте райкома XII пленуме бийцар партдокументаш хьувцара хьакъехьара КПСС ЦК майсин (1972 ш.) Пленума соцам, белгалдаьхар де деза гIулакхаш. Из соцам йувцаш собранеш хилар ерригача юкъхьанцарча партийни организацешка, 2008 коммунистали парте членалла волча кандидатахи 1887-не дакъа лаьцар из документ дувцача юкъе.

Юкъхьанцарча парторганизацей секретарашца семинар йир. Цига дийцар партийни документаш хувцара кийчо яра деш, коммунисташца де лелача къамаьлех, цар хьинар а инициатива а дегIайдаларах. КПСС райкома бюрое ладийгIар ЦIеча Эскара цIерагIча колхозе партдокументаш хувцара кийчо еш беча балха отчетага.

Партдокументаш хувцара хьакъехьара КПСС ЦК соцам бувцаш ДУ-916-нен Райбыткомбинатен хиннача собранешта анализ йир.

Из берригa болх баьчуа тIехьагIа КПСС райкома бюро хьежар партдокументаш хувцара районни партийни организаци мишта кийчьеннай.

Ишта районни юкъхьанцарен партийни организацеш дIадолаелар партдокументаш хувца. Дика кийчо яр бахьан долаш сих ца йуш, нийса, ма боагIа, оттаьча графикагIа бе йиш хилар партбилеташ хувцара болх. Боккха идейно-политически боарам болаш хийцар партийни документаш минеральни хин завода, Карабулакерча газ чаккйсаккхача завода, Карабулакерча химически реагентий завода, «Ассиновский» совхоза, кхыча юкъхьанцарча парторганизацешка. Из болх бир КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева маллара «принципиальни политически вагIан долаш, шийна мутIараш чIоагIдара парте беча балха эггара лоархIамерча оагIо тIа кхоачош».

Цу тайппара, цу организацешка партдокументаш хувцарах партийни низашка хьажар хилар, хIара партийни организаце а хIара коммуниста а парте XXIV съезде решенеш мишта кхочашдьеха йиш хилар.

Масала, «Ассинский» совхоза партийни организаце партийни документаш хувцара болх вIаболабеш а кхьан хIамаша тIаберзабь болабир хIара коммуниста документашка хьежар, Устава дIадехараш мишта кхочашду дувцийтар хIара коммунистага. Парткома секретара А. И. Кривцова цу къамаьл дир партийни Устава нормаш хелхьа кхьиннача коммунисташца прорабаца В. А. Корчагинца, охрана начальникаца И. Л. Збудчакаца, болхлочунца М. Никоновца. Мальре хьара регистраци яьац дьина шийч коммуниста М. Г. Исхаковайнен А. И. Мальцевайнен партбилеташ хувца тигавзар.

Партдокументаш хувцача хана коллективе кIоагIа лакхьелар дисциплина, дикагIа вIаштIехьаьхьлар социалистически ях кадраша беш бола болх. ДукхагIа хилар производстве хьалхалаттараш. Царна тIекхифтар совхоза болхло А. П. Уманова, шофер Н. Г. Донченко, тракторист Н. И. Буняев.

ХIьта бIарчча хьайнчаа совхоза коллектив ше а дикагIа болх бе тьлар. 1973 шера план 120 процент кхочашйир, пачхьалкхенга дехкар план 12,5 эзар тонн болаш 13 эзар тонн баьалдзараш, — сомаш — плана 2800 тонн йолаш 3400 тонн. Совхоза елар СССР Министрий Советен профсоюзий ЦК-ан карара кара тела Ше байраха, 9 сага орденаш медалаш, хIьта 34 сага «1973 шера социалистически яхьа отличник» аха значокаш.

Партийни документаш хувцара кхы а дикагIа кийчо бин Карабулакерча химически реагентий завода партийни организаце. Из бахьан долаш партийни билеташ хувцца доладу ча хана партийни билет доладь, членски взносаш дIа цу лун йита моттигаш хиланзар. Цу хана чухь партийни а производстве а дисциплина дикка лакхъелар, дикхий толамаш даьхар. 1973 шера план 14 декабре кхочашйир завода коллектив. II, III, IV кварталий планаш толамца кхачамбахах завода елар КПСС Сунженски райкомен райисполкомен карара кара тела Ше байракх, хIьта III-чен, IV-чен кварталий планаш кхочашьярах сийлен республиканени доска тIе яьккхар. Толамца кхочашъяьй 1974 шера I-ча квартала план а. Дукхха а дукхагIа хилар производстве хьалхалаттараш коммунистически къахьегама ударникаш. 1972 шера 47 саг хара ца хилчахьа 1973 шера 164 саг хилар уж. ХIама вIаштIехьдаьккха вийсиар, гIулакхаш хилар чIоагIдена дIаятта коллективе.

Партийни документаш хувцара балза юкъе дакъа лаьцар бурув деттача балхий Карабулакерча управление ерригача партийни активо. Партийни комитета членаш цеховой партийни организацешта тIачIоагIбьбар. Берригача коммунисташца идейни боарам лакха болаш къамаьлаш хилар. ГрафикагIа оттаьча хана КПСС райкоме партийни билеташ хийцар берригача коммунистий. ХIьта партдокументаш хийцачуча тIехьагIа холуш лакхбелар организацино партийнича идейно - политически балхо боараш. Шоашта тIадиллар партийни гIулакх дикагIа кхоачашде бьлар коммунисташ. Масала, коммунист А. Л. Бакалюк хаьхаанахьа арахха холаелар листокаш - молнеш, коммуниста С. Н. Ковалева дикагIа тоьбир «Знание» общества юкъхьанцарча организаце болх. Коммунисташ Ю. Г. Косик, Н. А. Казачек, А. М. Косиненко технически знанеш дикагIа дIайовзайта баьнаб. Ишта болх дикагIа бу коммунисташа агитатораши политинформатораши, пайденагIа хургболаш составш болаш болх беш я цеховой партийни организацешца партийни группаш. Коммунисташ шоашта де тIадиллача гIулакх белхтохаме хилара дешаш дукхагIа а цIенхаштагIа а дуц партгруппашка, партийни собранешка.

Партийни документаш хувцара боле дика бир «Сунжанефть» НГДУ, РИТС-1 партийни организацеша а.

Вокхьа массанахьа а дикагIа гIулакх дутта. Масала, Орджоникидзе, Кирова, XIX-чен XX-чен съездий цIерагIча колхозий парторганизацешка кхоачамбоацараш хилар из партийни вахаре боккха лоархIам бьта ца йиш чакхбоалкхаш.

Цхьайолча партийни организацешца доагIар хьадехаш партийни пачхьалкхена дисциплина телхаеча коммунисташкара, либерализм лелаю царна. Из хилайта йиш йолаш дац, партийни документаш хувцара ха чакхьяла гарга гIертача хана хIьта а. Партийни документаш хийца яьнача партийни организацеша массане а яь яьхаш уж хувцара итогаш. Из бахьан долаш йоагIаш критика йир парте обкомо КПСС Сунженски райкома. Тахан оаха партийни организацей тергам тIабохийт уж тIамаш балха юкъе ца хилийтара.

Партийни документаш хувцар коммунисташкара доагIар хьадехара а цар организованность лакхьяра а бола эззамен я, уж документаш хийца даларпа чакх а ца йоалаш. ЛоархIаме я коммунистий отчеташ, собеседованеш, социалистически яхье мел дакъа лоац вIашш хьажар. Балха уж формаш партдокументаш хувцачу хана шоаш дика хилар дахьехха а дегIаьхка а ч. Вай партийни вахаре дика традицеш а хинна дIаяйтай уж.

Коммунистий дисциплина, белхтоадам лакхбара гIулакх хиларах тарра партийни документаш хийца дайнача а ца хийцача а боккха лоархIам болаш да.

В. ЧЕКУНОВ.
КПСС Сунженски райкома отдела заведующи.

МОСКВА. 1975—1980 шерашка РСФСР Iаржа доацаче лаьттай зоне 9—10 миллион гектар тIаьда лаьттаж доккъаде лерхI.

Гидротехникай мелиораци Ерригсоюзни Iилма-тохкама институте кийчъяй ушали тIаьда лаьттани дIаяьайлача къоргаш йоахача, харшаш довхача дренажана доккъадара способаш. Укхаза хьаяй нийтта, лаьтташ доккъадара-тIоададара системай схемаши конструкциеш, царна эксплуатаци ера рекомендацеш кийчъяй. Института специалисташа хинбоадама комплексаш хьадьераи эксплуатаци ера управлени ергйола автоматизированни системе хьаярен юкъейоалаярен болх бу, хьй дехкачен доккъадачен моттигашка лаьттан тIунала тIаьхежам доаттабергбола радиоизотопни приборашк кийчъя.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): Iаржа доацаче лаьттай зонерча лаьттаита мелиораци ера балхаш хьалхарча арг Iанна дергаала районашцъоастаярах йола дешн кувнаш бе лабораторе кулгалло, технически Iилмай доктор А. Д. Панадиади, Iилмани болхло В. С. Никитин, института директор, геолог-минералогически Iилмай доктор Л. Г. Балаев, Iилман болхло Г. К. Михалевский, Iилман болхло Г. П. Николаева.

Б. Корзина сурт.
ТАСС фотохроника.

Дика хоамаш

ЦАЬХА ХЬАЩТАШ КХОАЧАНДИЙ

Болача цаьха хьашташ дикка кхоачашдара тIегIертта яхоасам доаттабеча Грозненски Молкомбината болхлоша къаьстта дика къахьегаш толамаш доаз пятилетки хоралтIча къоастанбеча шера. Цхьа бутт дIабахийтабац цар укх шера пачхьалкхен планашна тIаийха социалистически декхараш тIехкхоачаш ца деш. Продукцей реализаци ера ах шера план 19-ча июне кхоачашйир, планагIа лоархIачал соагIа маьхала кьуттай 400 эзар соагIа сома цаьха тайп-тайпара продукци. Валовой продукци арахецара пачхьалкхен план а ишта пятилетка хьалха кхачаш а шо шолхагIча ах шера календарей гIа арахийцай 430 эзар сома цаьха шурий продукци. Цу дахьа комбината болхлоша заданел соагIа арахийцай 1000 тонн мерзача шурий продукци, 15 тонн цаьхьа налха, 18 тонн дукхадьча, кхийола продукци.

Къаьстта дика къахьегаш социалистически яхье хьалха латташ я оакхагIбола мастер Петросян Григорий Рубенович кулгалдеча цеха коллектив Магомадова Шерипатен Вашапочная Таисия Васильевнан кулгалдеча бригадаш. Сменни норма 120—125 процент кхоачашъю цар.

М. ГАРБУЗОВА.

СИХЕИ ДИКЕИ Ю РЕМОНТ

НИсагIча пятилетка кхоалагIча, къоастамбеча шера къаьстта дика къахьегаш ба «Сунжанефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еш цеха ремонтникаш. ХIара бетта пачхьалкхен план дикка тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж. Цу духьа ах шера план цаь бетта 107 процент кхоачаш я оц 18 скважиний капитальни ремонт йир цар. Ремонт яьчуд тIехьагIа эггара дукхагIа мехкадетта дала йолалаьнарех я Аналукси яхача мехкадаьтта дааккхаш моттигера нохкаш 40, 45 йола скважинаш. Цу ремонт еш хилар мастерал коммунистай Викоп Владимир Петровича Кадиев Ибрагим Арсентьевича кулгалдеча бригада. Социалистически яхье баьнйчар даьхача толамий итогаш а ца хана къаьстта дика къахьегаш хиларна белгалбаьхар бурув деттараш М. Бояцев, П. Фоменко, П. Шевляков, бурув деттарий гIоача Ф. Бутенко, кхыбараш.

Бурув детта мастер В. П. Билков керте латтача бригадаш чIоагIа чоалхачен хIама бола хьош дир № 89 йолча скважина мареерзаеча. Цхьабакъда, уж тIехьагIа хьалха мехкадаьтта ца луш хиина скважина дийнахьа буса 35 тонн «Iаьржа деше шуа» дала йолаелар.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НГДУ, вокхагIвола геолог.

ДИКАГIБАРИЙ ЦIЕРАШ ЙОАХАШ

Таханчул кхоана дикагIа къахьегаргда яхача декхаргIе бодз беш я Горячеводски бурув тохара балхий управленера бурув детча бригадаш. Царна юкъе хьалха латтачараш цаI я ах шера планал соагIа 653 метр бурув а тохаш хIанз август бетта чотах къахьегаш йола Мисерханов Идриса кулгалдеча № 70 йолча буровой коллектив.

Дика къахьег пятилетка дикагIа латгIча хъоастамбеча шера буровой начальникаш Сачов Георгий Семеновича, Малкин Василий Ивановича кулгалдеча бурув деттача бригадаша. ХIанз сентябрен октябрен бетта чотах бурув тохар я уж. Бурув тохара ах шера план декхаш тIехкхоачашдаьхар Омаров Iарби керта латтача бригада: Цо пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул соагIа техах 119 метр бурув.

Ж. СТАРИЦКАЯ,
Горячеводски бурув тохара балхий управлене къахьегаман алапи отдела вокхагIвола экономист.

Грозненски ремонтно-механически завода комсомольско-кагирхой участке дика йовзаши чIоагIа лоархIаши я токарь Прокопенко Татьяна. ТIехдика мара хилац цо кийчъю продукци, цудуьа ОТК болхлой тIаьхьжам боацаш дIаяш из. Юкъера аьрхIача хIара сменагIа нормаш 115—120 процент кхоачашъю цо.

Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Шоай участке моттел ерригача заводе а дикагIйола агитатор лоархIаш я из.

СУРТА ТIА: болх беш я токарь Т. Прокопенко.

И. Пикева сурт.

ДОТТАГIЛЕНО НИЙЗ ТЕЛ

ИСЛАГIЧА пятилетка производственни плани тIайна социалистически декхараши толамца кхоачашдара шоай ерригa торонаш оарцагIа яьха къахьегаш ба Ахриев Гилура цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIуллакхера бараш. Производства эффективность лакхьяра, къахьегамхоашта коммунистически кхетам бахара шиа бола фактор хинна дIаттай хIаране шийн пхе шера задани кхоачашъяра яьржа йола социалистически яхь. Къаьстта дика къахьегаш толамаш даха вIаштIехьдаьннад завода коллектив пятилетка кхоалагIча хоадамбеча шера.

1972 шера 8846 эзар сома маьхал яьккха продукци 1973 шера 10249 эзар сома маьхал яьккхай. Дикка дукха совбаьннаб заводо беш бола пайда а. 1972 шера 1776 эзар сом хийна пайда 1973 шера 2096 эзар сом хилар. Лакхдеккад хIара болхлочо пайдаш доле аланн а 1972 шера юкъера лаьрхIача хIара болхлочо 118 сом аланн пайдора, хIьта 1973 шера хIара болхлочо пайдер 123 сомага кхаьчар. Производствана юкъейихьача рационализаторски предложенеш, организационно - технически мероприятеш 1973 шера 193 процент пайда хилар предприятена.

Лакхе мел дийнача гучадовкх 1973 шера производственни плани социалистически декхараш завода коллектив тIехкхоачашдаь хилар. Цу шера производство дегIаяр 10,8 процент, пайда бар 18 процент, къахьегама овсарле 10 процент лакхъенний.

ЛаьгI ца луш хьайоагIа социалистически яхь укх шера а. Заводе балха волча 1300 сагах 1110 сaг кIаслагIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра хIаране ше-ше декхараш тIа а ийна социалистически яхье баьнна къахьегаш ба. Царех 255 саг В. И. Ленин ваь 105 шу дузача дийнахьа шоай пятилетка кхоачашъяра социалистически яхье вайна ва.

— Тха завода болхлой къаьсттача болхлошта юкъе, бригадашта, участкашта, цехашта юкъе яьха договорагIа социалистически яхье баьнна ба. Социалистически яхье карагIдаьнараштa хIара дийнен, хIара беттен итогаш ю. Дайха хьокхачеш болх хала хиларга хьежжа норма-сахьташта, проценташа белгалдоах. Ишта вIаштIехьдаьккхача цу гIулакхо тардоайт профессегIа яхье баьнарий хьоккамашка моллагIча хана хьа е ийна хьажа, царна бакъахача тайпара оценка ца.

ХIара дийнахьа социалистически яхье карагIдаьнараш селекторацца заводе гIолла дIакхайкаду, цехашка «молнеша» хьаятох. Цехашта юкъерча социалистически яхьана хIара бетта завкома цIерхьа заседани а йий итогаш ю.

Котало яьккхача цеха коллективаца карара кара тела Ше байракхи 250 сом ахчан преми лу. Социалистически яхье котало яьккхача болхлочо карара кара тела цIе вимпелаш, 30 сом ахчан преми лу.

Производствана хьалха латтача дикагIболча болхлой опыт шерра дIайовзийт заводе гIолла. Из дIа-хьа алара укхаза болх беш я коммунистически къахьегама школаш, экономически знаней основаш Iомавра йола школа. Ишта балха опыт дIа-хьа лу балха моттигашка.

Заводе болхлой каст-каста болх города Грозне, Орджоникидзе, Нальчике, Выборге, Ростове шоай цу сацна йолча предприятешка. Цигара дикагIбараш кьаIомаду, шоашта хоаш дар дIадовзийт.

А. М. Котиев. Завод Iойлалача дена из укхаза къахьегаш. Шийн пхе шера задани кхоачаш я я. хIанз 1976 шера чотах къахьегаш ва из. Шийн пхе шера задани кхоачаш а я, кхоалагIча пятилетка чотагIа къахьегаш ва коммунистически къахьегама ударник литейщик М. М. Махлоев. ХIанз цар шаьхха тIа кхы мел йолча значокашйен медалаллех соагIа «Къахьегама ЦIеча Байракха» орденаш ца.

«Знак Почета» яха орденаш еннай наладчика Я. М. Экажева, обмотчинайна Л. Х. Саралиевайна. «За трудовую доблесть» яхача медалаца белгалбаьккхаб слесарь-сборщицай Д. Т. Яндиевай къахьегам. Ишта деза соагIаташ тийна къахьегамзой кхы дукха я ба заводе.

Назрановски «Электроинструмент» завода коллектив социалистически яхье баьнай Орджоникидзевски «ОЗАТЭ» завода коллективаши, Грозненски «Электроприбор» завода коллективацеи.

ДIадахача шера кхоккха а коллектив дика лоархIайтар производственни дикагIен тIайнача социалистически декхарехи. Хьалхара моттиг яьккхар «ОЗАТЭ» завода коллективо, шоллагIа яр — «Электроинструмент» завода коллективо, кхоалагIа яр — «Электроприбор» завода болхлоша.

Яхье даьхача толамашта итогаш ю цхьана вIашагIа а рхийте еча торжественни собранешка. Собранешка дакъа лоац яхье баьнача предприятешкарча дукхача викалаша. Цу тайпара итогаш еш вIашагIкхетар хиннад Грозне, Орджоникидзе, Назране. Яхье даьхача толамашта итогаш яр, культурно-массови мероприятеш чакхьяккхар, яхье баьннараш вIашш бовзар тайп-тайпарча коллективай, тайп-тайпарча къамех болча наьха доттагIлени цIей хале хIоатт. 1974 шера «Электроинструмент» «ОЗАТЭ» завода къаьсттакъаьстача болхлошта юкъе профессех дикагIаар гучабаьккхара социалистически яхь яьржай. Масала, слесарь - лекальщик А. М. Котиев «ОЗАТЭ» завода слесарпа коммунистически къахьегама ударникаца Т. Н. Калаевица, литейщик М. М. Махлоев «ОЗАТЭ» литейщикаца 1973 шера социалистически яхье котало яьккхача А. Т. Калдегова яхье баьннав.

Ишта доллача дхий вIашш гарга оз тайп-тайпарча къамех, профессех йола болхлой, вIашш дIа-хьа яла торо хулийт дикагIйола опыт, хоттадейт боккъонца йола доттагIал. 1972 — 73 шерашка «Электроинструмент» — 300 соагIа, йоле болхло яхьа — шийн дийнахьа салаIа «ОЗАТЭ» завода салаIера йолча зоне бахе хилар. Орджоникидзевски заводе болхлой 1974 шера «Электроинструмент» салаIара йолча зоне салоIаш хургба.

ЧIоагIа хьовсди доаттаду завода къахьегамхоша коммунистически къахьегамa ударник цIи яккхара. ХIанз заводе 924 коммунистически къахьегама ударник ба, цу юкъе из цIи лелаеш шйе бригада а я.

ПРОИЗВОДСТВА резерваш бизза пайда эцара хиннача Ерригсоюзни общественни смотре дакъа лоацаш 531 саг хилар. Смото йолаелча гIоне 480 рацпредложени дийтъяй завода болхлоша. Царех 143 предложени 75 эзар сом пайда а болаш производствана юкъейихьай, завода коллектив шн тонн бос бола металлаш кхоадьа, балха ха лехьа йоаш хилар 30 процент лохдаь. Производствана юкъейоалаяй керда лакха оасарле йола оборудовани, прогрессивни технологи. Еррига а 34 мероприяти производствана юкъейоалаярах товарни продукцега дIалоадача хIара сомагIа пхи хепиг кходе вIаштIехьдаьннад.

Пятилетка доьлагIча, къоастамбеча шера план хинал хьалха кхоачашъяра тIатеIIа къахьегаш я «Электроинструмент» завода коллектив.

В. ГАГИЕВ,
Назрановски «Электроинструмент» завода парторганизаце секретарь.

ДIАДАХАЧА шера «1973 шера социалистически яхье котальнар» яха значокаш елар дика производственни хьокхамаш даьхачи завода 125 болхлочуна.

Партеи правительства боккха мах бу завода ветеранаша, производствана хьалха латтараша беча балха. Доккхий правительственни соагIаташ дениа ва завода ветеран коммунист, КПСС Нохч-ГIалгIайчен обкома член, слесарь - лекальщик

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШКАРА IОМАЛЕ

ХIанз предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка, колхозашка, совхозашка производственни план кхоачашъелга Iалашдара нийсса Граждански оборона штабий берригача кулгалхойн общественни организацейн эггара хьалхарча аргIан декхарех цаI да Граждански оборона аргIйоахаш тоаяр. ХIара объекте оттаь дешара план я, формированеш вIашагIъехкай, дешара план кийчъяй, мел эшача литературацеи гойтара пособешнеи Iалашъяй. Цу дерригача хIамаша йиш хулийт лакхача боараме занятеш чакхьяха, нах кIалхара бахара балхаш а хатар хиина моттигаш сихха юхаметтаоттакра балхаш а безам тIагIоргбола тайпара вIаштIехьдаха. ХIьта цу гIулакха къаьстта лоархIам беча моттигашка гIулакхаш дикагIа лел, военизировании йоапача формированешка еш йола кийчо дикагIа хул.

Къаьстта вай масала, «Джалка» яха совхоз. Цига хаддавза Iомаю формированей лични состав, тIемен партийно-политически балла план оттаьй. Граждански оборона Iомаечеи вIашагIйоллачен хьокхам гойт коммунисташа. Яьа учениша хьахьекхар, нах кIалхара бахарен хатар хиина моттигаш сихха юхаметтаоттарен балхаш кхоачашдара вIашагIтехача команда гIулакх кхетамца леладеш хилар.

Нохч - ГIалгIай водстроя ПМК-6 (Граждански оборона объекта начальник вов. В. В. Белов) чIоагIа укххьа тIайохийт Граждански оборонана занятеш ю, помещенеш кийчъяй, тойтара агитаци вIашъяй, тIехьаьккхай, тIаккха цу гIулакхаша тешал ду, массадолча хIамайна зулам деча герзах лорабала болхлойн гIулакхера дахи дика кийчбеша хилара.

Граждански оборона занятеш практически балхаши цхьана дика тарду тороа Гудермесерча шийн довхоча станце лабораторе. Цига учениш еш хана бахача наха юкъера денарени цIий туаделга вIаштIехьдаьккхар цар.

Дукхача предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка, колхозашка, совхозашка шоай ба Граждански обороне хьалхалаттараш, царех дукхагIбараш коммунисташи комсомольцаши ба, хьинаре къахьегаш, чIоагIа дисциплина йолаш, къонахчалла декали долаш бола нах ба. Уж ба завода чухьен радиоразведкашки товзараш, Граждански оборонах лаьца лекцеш ешараши беседаш ераши. Пен газета тIа заметкаш язъю Граждански оборона дешара лелаиах. Яхье хьалхалаттерех, кхоачамбоацараша критика ю. Цу дерригача гIулакхех доккха беркат доал, эггара хьалха лакхбеннаб къаьстта тактически занятеши учениш, штабной тренировкаш кийчъярни чакхъяхарни хьалхара службай начальникийн формированей командирийн бехкталлаш.

Къаьстта укхе тIайохийт нормативаш дIаялара. Из-м кхетадеш а да, хIана аьлча дешача хана къаьстта лоархIаме да нормативаш кхоачашъяр. Эшачча хана уж ца ховш хилча доккха зулам хала тарлу. ХIьта а, цхьацайолча моттигашка тергалдаш из лоархIаме гIулакх. Баьча тохкамо хьахьекхачох, Iомабеш болча дукхачар кхоачашъеш противогаз тIайоллара кхерамзлен баракъаш тIадувхарен нормативаш. Тренировкаш шаьрьяра уж занятешка яь ца Iеш, балхах мукъаьраьннача, къаьстта а сменаш хуцалуча хана а ю, цу гIулакха керттерча участкашка болхлошта Iалашъяьча производственни противогазех пайда а эцаш. Цо дикка таьръергья тренировка, нормативаш дикагIа дIаяла Iомавергва.

Чохьхахача приемех цаI я газо чохьхаьча противогаз тIайоллар. Уж приемаш эггара дикагIа лелаю санитарни дружинаша.

Цхьайолча формированей дисциплина во я, къаьстта а доагIа из Шалински районерча «Автуринский» совхоза. ВIашагIтеха команда нах кIалхара бахарен хатар хиина моттигаш юхаметтаоттарен балхаш кхоачашдара кийча йий хьомача хана цхьабараш бахкаьар, хIьта цхьабараштa уж вIалла сен дуьла деш да а хаац. Цхьабакъаа хьокхам эза мегаргбараш ба вIашагIтехача командаш. Царех ва фронтовик хинна Мусаев Махьмад, цо хIанз а хьокхам тел из гIулакх кхоачашдеча, цу деша йоакхо еш ба шофераш Д. Абумуслимов Н. Шадиев, бульдозерист Т. Алуев, кхыбараш. ХIьта я цар хьокхамо йоагIаш йола воздействи яц вокхаргa. ХIьта вIашагIтехача команда командира Ж. Алимсултанова хьалхалаттарай опыт массанега дIакхоачае а дисциплина айе а езар. Эггара хьалха коммунистех ког гIортлга я еш, формированешта лерттIа новкъостал дайта деза царга тактически учениш кийчъечен чакхбоахачеи, плакаш уттаеча. Граждански оборона кхыйола мероприятеш чакхйоахача.

«Ядерни герз кайтта йоханьча моттигашкара нех кIалхарбоахаш вIашагIкхийттача командо бу болх» яхача темах лаьца яь учениш дика чакхъялар И. Е. Панченко кулгалдеча вIашагIтехача команде. Противогазаш а еккаш, техника а юкъейоалаь нах кIалхара бахара балхаш кхоачашдеш хиннача личин составо хьахьекхар дика знанеш, гIуллакх товза леладе хоаш дисциплина чIоагIа йолаш, барт болаш, практически гIулакхаш Iомадаь яьнна ше хилар.

ХIара заните боала толам ши-шегIа хулаш бац. Ученешта кийчо еча хана коммунисташа боккха пропагандистски болх бу. Дика кийчъяь лекци еш е беседа ю болхлоштен гIулакхерча цахаа хьалхашка. Хьалхалаттарий опытах дуви, занятеш юкъайина ерригa мероприятеш вIаштIехьъяхара службай начальникаштен формированей командираштен массаза а новкъостал де гIерт. Цо тешам лу республикерча Граждански оборона дукхача формированешта тIема гIулакх Iомадеча дика толамаш доахаргхиларах. Из опыт дIайина а пайда эцаш а хила еза халкъа боахама ерригача объекташка.

Ф. ЛЯМИЧЕВ,
пропаганда гIулакха Нохч-ГIалгIай АССР ГО штаба начальника помощник.

СИХА КIОАРГIЛУ БУРУВ

«Грознефть» объединена чIоагIача бурув тохара балхий управленешта юкъе яьржача социалистически яхье укх шера хьалха латтачарех цаI я Октябрьски бурув тохара балхий управлене коллектив. Бурув тохара хьалхарча ах шера план ханал 12 ди хьалха кхоачашъяй. Пачхьалкхен планал совгIа техах 1940 метр бурув.

Бурув тохара сутал лакхъярех, электроэнерги, химически реагентах кхоарий, бурув тохача остех, кхыча инструментах балха хаьех бизза пайда эцарах укх шера управлене бурув деттараша пачхьалкхен кхоадьа 147 эзар сом.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха [illegible] йолча буровой болхлой. ХIанз август бетта чотах бурув тохаш ба уж. Царел дукха тIехьаьсаш яц Верниторш Iван Федорович керте латтача № 225 йолча буровой коллектив. ХIанзлехьа ворхI бетта плана кхоачаш а я яь бIубенна хьалхегаш ба лаьттац ченаш техкараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ГОРЬКИЙ. «Восход-2» — «тIъламаш тIарча флота» тIакхийтта кема, пассажираш тIа а болаш, эггара хьалхарча наьхьа даха кийчлуш да.

«Ракета» когаметта дIаотта дезаш долча цу кердача кемана проект оттаьй хи кIал тхьамаш леладеча кемашта йолча Центральни конструкторски бюро (ЦКБ).

Хи тIа гIолла эггара дикагIа лелалуш крейсерски сухал сахьата 60 километр а йолаш долхача хиш тIа, латтача Iажаш тIа гIолла наьхьаш дувурдолаши да «Восход-2». Цун ши салон 71 пассажира лаьрхIа я — «Ракета» чурч 9 саг дукхагIа ва уж. Цар чура тата дикка кIезигдаьд моторам редукторам ... амортизатораш я оттаь, тата дужадеш йола кожухаши изолацими тIа я ела. ДIаэтта латтача хана я салонашкара фоцIена доаттаду вентиляци система.

СУРТА ТIА: № 1 йола «Восход-2».

В. ВОЙТЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ГОРОДА КЪАХЬЕГАМХОШТА—ДУКХАГIА БАЬЦАДААРАШ

Цу уйлаце къахьегаш ба Грозненски района «Юбилейни» совхоза баьцадаараш лелораш. «1974 шера ялати къетташкара йоьхна кхийоала продукцин ярри кийчъяри кхайкдаршкар хуьлла юрта боахама болхлой Еррисоюзни социалистически ялъ йоарьярга бола партен правительствено сацам «кхоачаш а беш совхоза къахьегамхоша дехна деннад цIеслатIча пятилетка дукхагIча, къоастамбеча шера 8 эзар тоннаш кIезигагIа доацаш баьцадараш пачхаьлкхенна дохка. Дукхьал нарсаш йоккарчьа 3 эзар тонн.

ХIаьа совхоза баьцадаараш лелораш нарсаш хьийоахаш города къахьегамхошта доккха хIа мах беча организаценна уж дIалуш ба. ХIанааз а тайп кашка кхаьнай эзараш центнераш нарсаш.

Цига баьцадараш кхалош массехк бригада я. ХIара шера башха дика толамаш доахаш къахьегаш я Махамаев Лукъманна кулгалдеш йола бригада коллектив.

Укх тIехьарча шерашка доккхий толамаш доахаш я бригада. ДIадахача шера 60 гектар баьцадаараш кхедар ца. ПланагIа 1040 тонн йола пачхаьлкхенна коллективо дIаделар 1200 тонн тайп-тайпара баьцадаараш. Ишта толамаш дахарах, шера [illegible] чух тIехьагIа, бригадена [illegible] совхозан партнош карарара луш йола Ше байрахк а 1000 сом ахчан премий а.

— Вахьа, укх бертIайна [illegible] карегIалмадна толамех кхоачам а баьIа, — боах Л. Махамаев. — Укх шера 72 гектара тIа баьцадараш [illegible] оаха. ГIуралье [illegible] удобренеш хьалдаь Iоделлача латта дIа[illegible] баьцадаараш [illegible] Укх шера планагIа тхо декхарийла да 1120 тонн баьцадараш ДIаьдеш дIадала. ХIана бригадере [illegible] сухайбь хий [illegible] оасар дола бола баьцадараш: нарсаш, кабуста, помидораш, стоьпанаш спекдаха.

Уж баьхаш деча тайп хийчкхьара нормаш 140—160 процент кхочаш я еш къахьегаш ба механизатораш Беснев Iалдам, Мутиев Адам, баьцадаараш лелодараш Макиева Зайбуза, Хашиева Яха, Алихаджиева Iабикат, Мальсагова Рукиъя, кхыбараш.

— Укх деношка, нарта выла, I никъ дIадолаенна тхо хьалха хьийоала нарсаш тха ях. Цу гIулакха боаттIаш бола дечан баьб оаха, — дIахо душ бригадира. ХIара аьнна кхочаш хилале нарсаш чуехна йоаташ хьатIаонай, хьа мел йоа хIара оIаштIехьдаьннах. Нарсаш чуэцнега а схьаехьатт помидораш, кабуц, кхидоаз баьцадаараш. Уж дика хьийкхьа хиларо тешаду тхо тхоай социалистически декхараш оахош сийлахьа кхоачашдергхьдарах...

Совхоза кертера доцтам баьцадаараш кхедела ба. Укхаза белгалдинкха дела, совхоза соахка тIабенача 270 эзар сом пайда дукхагIа бар баьцадаарех хьахинна болга. Цудуьхьа шерагара-шерага шерду болхаме баьцадаарий кхаш. Дукхьал укх шера цига хIодийнад 515 гектар тайп-тайпара баьцадаараш. Уж дика дуа къадаро торо хулийтарчьа городе къахьегамхошта баьцадараш дукхагIа хилийта а, хIаьта ишта совхоза экономика дIахо дегIайоалае а.

Р. МАЛЬСАГОВ.

КЕРДА ЯЛАТ ЛОРАДЕЛГА IАЛАШДЕ

Республика кхаьшка шерра дIадолалуш латт ял бола ялат чуцара балхаш. Ялат па лойчоа, дегъа на дайташ сихха чуцанига дьатта деладарий ираIамаре дарех декхар да. Цу дакъе совхоза балха тIехь [illegible] хьажадамбоецарашт хургадонаш ле мел дезар дар, [illegible] е цаь ялат лораделга IалашдеIаларa.

Сиокха дукхача боахамаш кхьадельлихача ялата, кхьайоила продукце учет нийса лелаймар, [illegible] хьатташка а ялат лораделга во [illegible] ялат дIакхаппдайтаре нийсдеш дола документаш [illegible] доагIача [illegible] дIалладеш нийчацар.

Массаь, Ачхой-Мартановски района «Самашкински» совхозе, Малгобекски района «Камаз» яхача колхозе комбайнаш тIера дIалацухьийтача ялата доагIаш дола документаш ладахар, е [illegible] тIа [illegible] ялат дIадахьех а ца дIаладахьар [illegible] йоалаш далацар.

Шалински районерча ХХ-ча партсъезда цIерагIча колхозеи «Джалка» яхача совхозан нийса лаладацар весовой журналаш, царех цхьадараш [illegible] раш йоаццо дар, хIаьта несача машиний [illegible] цхьаьяхха а дацар. Ишта тохай заведуюшашa бухгалтере доина отчеташ телхага а [illegible] даьккхадацар.

Лоацца аьлча, ялат лорадайтара боагIаш бола тIахьожам лоаттабецар боахамий кулгалхоша, бухгалтерий аппараташ.

Цу дакъе белгалде дезаш цхьаьекха а да ялат а кхийоала юрта боахама продукци дIаюха кхухьа машинаш «уборочная» яха трафареташ тIайоахкаш хила еза, из маршрутах ховзара ялча ховргдолаш.

Уж кхоачамбеецараш хилар бахьан долаш кхаьвча рузкъан тIаккхуш берий совдаз эшо хулар ялат лечкъаде. ДукхагIча дакъе ялат чуэцача, из дIауаззача балха бола мах бар къоалац хьарц (Назрански автотранспортни предприяте шофер Исраилов, «Загорский» совхоза тракторист Ахаршаев, «Гудермесский» совхоза шофер Атабаев, кхыбараш.

Къоал даьраьшта а вар лочкъадаь ялат нийдараьшта а доаттIаш даде тагIадер даьа.

Ялае чуэцача хана цхьаьдакъа документ а доацаш, [illegible] дакъа ялат доахаш бола сатт [illegible] хьалдац. [illegible] ялат е кхийоала продукци [illegible] яхе шераго кхочалла суд я. Ишта судаш йир совдка Исти-Су яхача юртарча Бухадиевайна, Норвай Ридевтера Вариантаевайна, кхыбарна.

Ишта балкхадхане [illegible] латтоа машин, е лочкъабь хIама хIоттие моттиг сацар е.

Совдка нийсдеш уж кхоачамбоецараш укх шера хургдолаш бола оIаштIехьбакхара доккха декхар тIадуж боахамий кулгалхошта, счетно-бухгалтерски аппарате бола бараьшта. ХIанзае а дика уйла ял къоастабе а учет лелае оттабе а безе тоецаме вах, торазаш, кхьйола технически средстваш дика оIаштIехьъаза еа.

Ялат лорадоре шерра общественность нисъяеш ела. ХIара колхозхочо, белхалочо шоай доалатьара, дар сайна шоаьара рузкъа лорадергдолаш оттаде деза гIулакх.

Ялат толамца чуйина кхийдар, из массе оагIоразхьаре лорадеш пачхаьлкхен дифадияшка кхоачадер — юрта боахама болхлой, пачхаьлкхен органий, еррига общественноста сийлен декхар да.

А. МОРОЗОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР прокурора заместитель.

БIЕХ МА ДЕ ДОДА ХИЙИ IАМАРЧИ

ТIехьарча шерашка вай республика кхаьшта, сомий бешамашта, хьунашта, хIаьта ишта лелараш цa хилийта хьайбашта а, дехкашта, нипхолгашта, эпшита, кхьайрашта дукхагIа етта ялнай тайп-тайпара доаьаж доалда молдаш (ядохимикаташ).

Ядохимикаташ ишта лоаттаю, нарех пайда мишта эц хьожаш дальа тохкамашна къахьоца цхьадолча боахамашка цу гIуданхи аIадла йоакхо цa елга, юрташка тIолла хоагIа хиш, кхашта хий дадла чьхьа сангараш царна бIехьелга. Уж хиш республике доккхагIа нарех долча хих Тиркахи, Шоложакли дIакхет, уж бIехду.

Ишта ядохимикаташ вай хишка кхача тарлу самолеташ ца кхаштен сомий бешамаштен опрыскиваш еча хана. Царех дукхагIьараша хи буде гIодарци е баьцашца сеца а сепаш чаьаьраштa дошха зе ду. Къаьстта зIамига дараштa, чкъаьраша тоссача Iоаь. Из деррига чIоагIа Iетть чкъаьрий дебадара.

СССР юрта боахама, чкъаьрий боахама: мелиорацен хиш боахамен министерствашa цхьана 1972 шера 31 августa баьча «Чкъаьрий долча хишка ядохимикаташ цa кхачийтара дa дезарех» болча сопам тIа боахамий кулгалхой, специалисташ декхарийла баьб ядохимикаташца, кхьча кIамашна хиш бIех цa дайтара дa мел лелар де. 800 метр хиштен Iамарчаштен гонахьара лоьа санитарни лоархIаш я. Цу зоне метийтац цхьаккхи тайпара ядохимикаташ: ДДТ, гексохлоран, поликхлорпинен яха препарат, тоха, ядохимикаташ чулоаттаю складаш хьалъе, лодан лувчаду моттигаш е. Уж толамза пргйолдаш яле царна меттел кхьйраш тоха еза.

Цуьна цхьана могадеш да цу зоне кхьйола агрохимически мероприятеш ела, химически средстваша доацаш кхьча приемашка дIайийнача культурашта гIулакх делга.

Ядохимикаташ лелаяра бокъонаш телхаир бахьан долаш доккха зe хул чкъаьрий дола хиш долча боахамашта. Массала, Ачхой-Мартановски районерча «Лермонтовский» совхоза ядохимикаташ чуйоал склад Котыр-Юрта я. Из типови проектах хьалъь а яц. Санитарно-технически бокъонаш нийса лелаяц укхаза. Цул совгIа Шалажинка яхача хих дIакхеташ дола ерыки водопровода я складa улув. «Овощевод» яхача совхоза ядохимикаташ чуйола склад оросительни сангара цхьа бIаь метр мара гаьна йоацаш я. Ишта хишта гарга уж складаш хилар бокъонагIа дац.

Урус-Мартановски районерча Мичурина цIерагIча «Гехинский» яхача совхозагIа хиш долча юха деда дукха кхаш. хIаьта цу кхашта ядохимикаташца обработка еча хана цу гIуланха бокъо телхаеш моттигаш дукха нийсду. Из бахьан долаш хиш бIехду.

Ишта хиш бIехду хьайбаш лелаеча фермаша а. «Урус-Мартановский» яхача совхоза ферма, массала, Тангика яхача хи йисте ула, хьайбашта кIалхара дIадаьккха кхо цига дIакхуве, хIаьта из хи чу кхачалзе а лисац.

Ядохимикаташ чухкина ягашкаш, кхьйола сикосташ хи йисте дIаюттаеш, оросительни сангарашта юхе ядохимикатий раствор кийчъю площадкаш еш а моттигаш нийсу.

Цу деррига кхоачамбоацараша мел доккха зе ду хьахьокх ядохимикаташца Тирки Шоложки бIехдар бахьан долаш 1968 шера Каспийски форел къалбаседа-малхбузен оагIорахьа цхьа миллион совгIа чкъаьри баларо. Цудухьа чкъаьрий боахама хIаьта хиина зе 4,6 миллион сома маьха дар.

Шолжа чуп Тирча чуп хулеш дола маьхе чкъаьрий лора а деш дебадар, Iалаьа рузкъа кхоаар массехе декхар да. Из загадоагIаш хила беза боахамий кулгалхой, специалисташ, хIара колхозхо, совхоза болхло.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
«Заккаспрыбвода» Грозненски инспекцен инспектор.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬР

ДИКАЧА НАХАХ

I УЙРИИНА хьаккийтта боагIача доцача маьлхо шиь зIанараш дIа-юха йоаржаялаьа Грозничча промышленни предприятешка, кхьча организацешка сихбелка хIа-юха дела болалу шоай производственни участкашка къахьегамб аахте отта болхаш бола болхлой, специалисташ. Ишта хаддаьна Грозненски швейно-производственни объединенегахьа хьаухаш ба цига къахьегаш бараш а.

Шоай бе йоахка пропускаш вахтерага дIа а хьекхе сиха коа наIарех чаккхоал царех хIаравар. Ишта эгара хьалха балха хьабоагIараштa балза а еп а чу коа наIарех чаккхоал барзкъаш догача цеха болхло Яндиева Шарифа. Сиcна дIайолалуцалехьа шиь боах дIаболабе мара ца безаш балха моттиг кийчйир, барзкъаш догача машинах тоха дезача кхдг техар. Лоро уьвхочунга ладугIаш сайна из кхоставоча ца мишта болх бу хьожеш цуьга ладугIаш хул шиь балхах дика кхеташ шиь машина дика йоевзаш йола Шарифа. Цхьа минут а балха хазехьа йоаьра цIер хьаьа хьалха балха хьоена ишта кечам беш йола Яндиева. Къахьегамца да сага сиь, коллективна сиь яхача дешахагIа хьа къахьегаш ба уж болхлой. Оаца хIараце тIегIерта хьовсам лоаттабу наьна хьешташ диза кхоачашдара, тешаш а догаш дола барзкъа хоагIа, дикагIа, дIаводар кIезигагIа долаш хиллийтара, цуьна цхьана вай Даьхе пиз болашагIа хилийтара, яхаш дуву Шарифас. Цу дакъе ше-шиь хьинар кхо цa деш къахьегаш ва хIаравар. Царна юкъе а къаьстта дика къахьегара, цахадеш социалистически ялъе хьалха латташ хиларна белгалъяьнна я из.

Шиь боах дика лелаш хилара кхоачамбеш ва Шарифа. Шийна лаларча новкъоста бала тIа ха наьча шиь из аьча сайна хеташ чIоагIа дага тоам хуа муна. ЦаI массаьна тIехьа массаь цхьаьнена тIехьа кхауз коммунистически кринципагIа къахьегача цеха коллективо балъйола члени хилараш тарра цуь уйлаш кхьча бесса хила йиш а яцар. МоллагIа дена а керда болхло цехе къахьега веча цига эгара дикагIйолча барзкъаш догача специалисти Яндиева Шарифас дукха новкъостал ду, шe дукхача шерашка цу балхах тIа Iоаль опыт, бакъхаш дагара дилатIйолл методаш дIайовзийт цуьна. Шийна къахьегача махаца белаже, Iимерза, товш а Яндиева Шарифа. ЦуьчагIа дикагIа производственни хьоакхамаш долаш цхьаккха сагa ца барзкъаш догача цехе. Цудухье массане лоархIаш сийдеш я из. Тха эгара дикагIйола производственница, тешаме новкъост, башха дика говзанча, аьле лоацца характеристика лу Шарифайна цеха кулгалхоша.

Из тешаме новкъост хиларах лаьца дукха массаьаш доладе беш я. МоллагIа шийна тIабилла болх е гIуллакх даим цIенен дизза кхоачашду цо. Нагахь сайна цеха коллективa балха тIа Iаткъаргдолаш гIулакх нийсдалача мел шийна хало хуле а цаьагIча участке яха хьож, шиь вииз хьиаари кхо ца деш къахьег Шарифас. Цхьаш дийнахь оIаьхха технически бахьанаш нийсдаларах еха сецар цехера хIамаш йогача бархI машинех латтa ши автомат. Дийнахь бархI сагo беш бола болх юкъера дIабоалаш гIулакх хар эттар. Бутт чаккхбала юхейисар дукха ха яцар. Пачхаьлкхен план кхоачаш ца яр кхерам болаш гIулакх эттар. Из шийна ма хейттехьа Шарифас доша хелар хIара сменагIа шиъ-ах е кхо норма кхоачашъе, цу дакъе шийна яхье белара тIахьийхар цо цеха болхлой. Из дика гIулакх чIоагIа раьза болаш хьаллаьцар цехерча дуккхача йоккха опыт йолаш болча болхлоша.

ЦХЬАН дийнахь Шарифана лалла болх беча къонача барзкъаш догача специалисто болх цa байташ сецайир шиь машина. ЦIаьхха цунгахьа дIахьежача Шарифана йира из еха къуолаш, юхь тIа теха хьацар дар. ГIалат яьнна яр къона специалист. Сиха цунна дIатIа а яха хинмар фуд хьежар, нийсдена кхоачамбоацар дIадаккха новкъостал дир, дIахо йодача хана из сайна дар ца нийсдалийтара де делар хьийхар. ЧIоагIа Шарифана баркал яхаш, доацаш доахаш яр къона болхло. Цхьабакъда шийх дайша уж дIайха дег тIара доагIа дешаш шиь новкъосто аьлча лоацца жоп делар Яндиевас: из сайна дар вай коллективерча хIаране декхар де аьнна.

Барзкъаш догача цехе молагIа дIадоладеш дола дика хIама эгарь хьалхарчарца хьаллоац Яндиева Шарифас. Укх шера коммунистически субботник долча дийнахьа оIаккхе ца хиннача тайпара хинмар вайдена къахьега, дийнахьара нормаш шаI-ах кхоачашъе дош делар цехерча дуккхача болхлоша. Цхьабакъда, ше сайна балхах дика кхеташ производственни толамаш дика долаш йолча Литвинова Надеждайна дага а яьнна цу шиннe лаьрхIар шиъ-ах нормал чуьлнахьа йолаш дийнахьара норма кхоачашъе. Шоай дош цар дизза кхоачаш а дир. Аьнари лаьрхIари массаза а ишта кхоачашдеш оамал я цун.

Дукха бола бу Яндиева Шарифас керда балха бaхкача барзкъаш догараштa шоай хургйола профессеш Iомаеш, царна шоай балха говзал езайолийташ. Цхьаккха шу дIадахийтац цо массехк саг балхаш дика кхета а вaь кийч ца веш. Дукхьала укх шера хьалхарча беттакша барзкъаш догача балхах цо дика кхетаьа Борисенко Таня, Пивоварова Людмила. ХIана сагахра новкъостал ца ешаш шоаш болх беш а шакхе говзанч. Социалистически ялъе хьалха латтараштa юкъе а баха дика толамаш довх цар. Балха тIа цар доаха толамаш ше доахаш сайна хоза хеташ, царех доккхал деш я Шарифа. Каст-каста шоай хьехархо йолча тIаенa шаккхе дагайоалаш хул уккхаца. Уж шоай болх кIоаргагIа бовза гIерташ хилар чIоагIа дика а хеташ шарна дог раьза долаш новкъостал ду, ца ховр дIахьехаш хьехар ду Яндиева Шарифас.

Юкъера школа чакх а яьккха Шарифа къахьегаш йолча цехе балха ера массехк шу хьалха Липанина Ина. Хьаена дукха юкъ а яллехьа балхах дог хьилар Инай. Сона ер болх бьулургбац, тIаккха шоана а ишта сайна а бала а ца беш дIаяца йоал са укхазара, аьлар цо. Ца яхача раьза хилаьар Шарифа. Ше йолча хьатIа а йийха цуьна балхах лаьна дийцар цо. Хуллашехье бокъонца дика говзанчаш а хиннa къахьегаш бaш хьона укх цехера барзкъаш догараш, хьайна фу дулуртда ца ховш, фу карагIдаргда ца ховш ишта сиха дог эйха мегаргдац балхах, халкъа боахаме моллагIча участке, мичахьа болх беш хьанца дIаболабеча хана хIараннe нийслуш йола халонаш е хьона нийсьенкараш, уж эшар вай дага латтар диза кхоачашдар вай сийлен декхар да, ишта я советски сага оамал, аьнна хьехар дир цуьна Шарифас. Халонаш эшар, лаьрхIар кхоачашдар, ишта я советски сага оамал аьна Яндиевас аьнна дешаш дог чу дийшар Инайна. Цехе бола бе оцар из. Каст-каста Шарифаца, цуь сайна йоккха опыт йолча болхлошца дагаювлаш, ца ховр хьинхаштта дIахоатташ болх Iомабе йолаелар из. Дукха юкъ ялалехьа толамца карагIъяйир цо шиь професси. ХIанз цехерча кхьча болхлошта локкхам телаш башха дика толамаш доахаш къахьегаш я Ина. Цу нийсача новкъа ше яьккхача новкъостIашта, къаьсста Шарифайна чIоагIа баркал яхаш я из. Ишта цоь башха дика производственница лаьрхарах декхал деш я Шарифа.

ЦХЬА дезал сайна барттайна дукхача къамелх нах ба цехе къахьегаш. Яндиева Шарифас бола беш йолча цена коллектив Грозненски швейно-производственни объединене дикагIа лоархIачарех цa я. ДIадахача шера оIаштте кхоаза объединене карера карара тела Ше байрахк хьаккхар цеха белхлоша, кхоаза оIаштта цхьана бIаь сом луш премеш а елар.

Аттен шаьрен хиннабац Яндиева Шарифас хьабена къахьегама никъ. Балха моттиг ца хуьцаш из цига къахьегаш йола итт шу дизна. Цу шерашка ше башха дика специалист хилар дIахьекхад цо. ДIайхача пятилетка заданиеш кхаь шера кхоачашйир цо. Укх пятилетки задании — шиь шеран ах шеран кхоачашъяьй Шарифас. Цхьа шу дизад цо хьагIайоагIача пятилетка чотах къахьега. Хапега диллача бIаьха беце а сийдолаш ба Шарифас хьабена къахьегама никъ. Тешаме ала йиш я дIахо из ахы а сийрдагIа хургба аьнна.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: хIемаш йогар Ш. Яндиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Къинар айдь къахьег Брянски фосфоритни завода коллективо. Укх шера предприяте аракхиерга 455 эзар тонн фосфоритни хьовр, завода проектни мошностал дукха дукхагIа хургда из. Шу дIадоладенча дене мекка юрта боахама пленаш оагIа йола пхи эзар тонн продукан дIалхьийтай.

СУРТА ТIА: фосфоритни завода доакмаш цеха карьере руде доаккхаш латт.

М. РАБИНОВИЧА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУКХА ХУВЦАМАШ ХИННАД

КПСС ХХIV-ча съезда юртен городен бахачи нахьа нахара боарам цхьатарра хургболаш гаргаоара, городаш юртан юкъера социально-экономически культурно-бытовойи башхало дIаяккхара хьанъехьа йола решенеш кхоачашъеш цхьадола хIамаш карагIдаьнад тха районе къахьегамхошта.

ДIадаха хоржамаш хинначул тIехьагIа дукха гIишлош тьад я яьй, хьалъеш а я районе.

Тха къонача городе Шароне хьалъеш латт пионерий Дворец, 800 моттиг йола клуб, ахкарера кинотеатр, кхыраш.

Сиха дегIайоагIа тха город, тIа-тIа дукхагIа хул цига баха нах. Геттара дукха хьалду нах чубаха цIенош. Цунга хьежжа товлу бахаче наха деш доза медицински гIулакх, транспорташ, торговленца, кхычуьна уж Iалашбар. Городе хьалъяьй радиорелейни станци, поликлиника, санэпидстанци, хьалъьа йоалаш латт универсальни тика, ресторан, кхыраш. Массехк улицагIа асфальт, газ, хий диллад.

Юрташка а ишта сурт да. ПхьиленъоагIй-Юрта. СурхотIа, Экажаъонгий-Юрта кердача здатешка тIекаш яккхай, хIаьта ГIаьзе-Кога, Аьлте-Юрта Яндаре юкъъеллача школех бархI шерара школаш яьй. Гамурзиеверчен Долакхе-Юртерчен бархI шерарча школех юкъера школаш яьй.

Уж деррига дика хувцамаш хьаьхинад парте йоаххо яр бахьан долаш.

Ф. ТАМАЕВ.
Наьсарен къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатель.

ЭНЕРГЕТИКИЙ ГIОНЧАШ

Башха дика производственни толамаш доах укх шера «Южэнерготеплоизоляция» Грозненски участка изолировщикашо. Масса долча технико-экономически хьокхаммий хьалхарча ах шера задани хаилал кхо дa хьалха кхоачашьяьй цар. Грозненска № 3 йолча объединении ТЭЦ-ча котлоагрегата капитальни ремонт еча тепло-изоляционни балхаш хаиад шиь дa хьалха кхоачашдир.

Шера план хаиал хьалха кхоачашьяра изолировщикашта юкъе ворxа ахь дa тIехьа шерлуш латт. Къаьстта дика хьа а хьегаш балха тIа хьалха-латт бригадираш Н. Судоргин, З. Амхадов, А. Акиндин керте латта бригадаш, изолировщикаш Э. Пасиев, З. Айстамиров, З. Асуханов, Н. Шавхалов, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» РЭУ оператор.

Шозза хьалкхийнараш

Цкъа кхьча мехкий цхьан юрта цкъа санъердамеча хьал тIа кийсалар гаьнарча форде юкъе уха советски капитан Брониславе Майнагашев. Из шиь кемани цига дIаккхьачача хана моттигерча репортерий чуркъ тIабахар бакъьонца ...малхбоалехьарча къамех болча вахалийчов тара долча капитана сибата, цудухьа хаттараш де болабелар уж малал хьон мичара ва хьон ахаш. Моряка дIахийшар царна шe — хакас, СибарегIен къулбехьен дахача доккха доанача къамаш вийал хилар.

ШоллагIча дийнахьа цIаьхха а бьакар журналисташ капитанна къамьал де:

— Массехк энциклопеде тIа а цу дакъе Брокгауза оттадьча эрсий словара тIа а дойлий тIо, цхьабакъда цу тайпара халкъ — хакасаш — доацаш яа...

Революци йалехьа арадалкхча хиннача Брокгауза словара тIа, белгалa, цхьаккха хIама хьоа а дахар хакасий халкъехьа. Хьалха хиннача Россе нагахьа саг вацар СибарегIа дахача, пачхаьа чиновникаша доагаа хеташ кхьча фух бахьакараш оалаш хиннача хакасий а ишта долча кхьча шийча къамий а бала болаш.

Кагиь къамаш дIаларгдолаш хиннa хилар революци яладелхьарча Россе хиннa цхьахьа бакълдар дар. Царех цхьадараш белгал дIадаьчне хIанз доацаш а дa. Вожаш дукха хIама ца эшаш дIадоалача кхьча вар. Масала, тофолараш яхарех (Малхбоалехьарча Саяношка доха турке хьадаьана фу) укх бIаьшерен тIкъолагIча шерашке веррига а юкхевисараш 45 саг мара вацар. Дунеах дIахаьа, лоамий листва хьунашта юкъе бий-беший ца ховш баьха уж бокъонца шоашех дог дилла къовсам лоаттабеш хиннaб СибарегIарча барсача Iалашен даим качйовлча инсиелцен, боацча маьхах царгара бехи чкъаьрен нийбача купеций - гIаьрахой къуазача тIоамараштa юкъе са а дикъа. «Пачхаьлкхан делен бешбараш» — оалаш хиннад царех.

Цу халкъашта юкъе даьржа хиннa лазараш — трахома, анаш, кхайкор — массаза а шоай цуьга йола а бахьане чекхаш хиннaд. Из-м кхы тамаш е хIама а дац: ерригача Хакасе, масала, (ХIаьта из 60 эзар квадратни километр дIадоацаш ма йай) воарI мента чу а латташ цхьа больница мара хиннaц. Обь ячча хиннa гондахьашка ерригача Къилбаседен дене цхьацца класс а йолаш ши школа меов хиннаяц. Цхьабакъда цига беьхача «кхьча фух барий» — хантий, мансий, ительмений, долганий, ненцой чотах хIараьбахна хиннаб 100 сопагIа кабалей ваь.

Цу моттигашка Советски Iедал кхаьчача хана мадарра аьча, дола хIамa юкхьаьица дена юха дIадолае дийдар.

Чукотке Шаш океана йистте араяе Iовъчен хьалкхийначен, вай мехка меттел, дукхача кхьча мехкашка а цIа хезa писатель а хиннa дIаяттача Рытхеу Юре, чукчас, Россера бакхача хьелархошa эгара хьалдара чукотске школаш хьовр дагадеха язду: «Йоацаш яр е школьни здания а, е йоалон хIамаш а, е хьаметтел йоазуе а».

Белгалa, дунен тIарча дукхача халкъашка оалалургаий бокъонца цар йоазув хьа миниита хиннад? СибарегIен Дальни Востокаи дахача кагийча къамех болча нaха бокъонца хов ца шерал тIех ха юкъе ца йолийтеш. Масала, хакасий йоазув эрсий алфавит ларде а дьаца 1924 шера хьадаьа. Дукха хьалха-тIехьа доаца цу шерашка а цу лорда тIа а кийчдаьд СибарегIарча кхьча кагийча къамий йоазув а. Юха цхьуьча юрташка, хьуваргIарча шIалгашка, ярагашка баьрех хьалкхийра шоай хьехархой кадраш.

1925 шерре а Ленинграде университета къаьсттачи кийчоп факультете деша гулйир Къилбаседерча кагийча къамах болча наьха группа: чукчаш, нанайцаш, ненций, ительменаш, эвенкаш, кхыбараш. Ишта наланагIа кийчбе болабир ГаьнарчА Къилбаседен кагийча къамий школашта хьехархой. ТIехьагIа къамий кадраш кийчъяра Къилбаседен халкъий къаьстта Институт йиллар. ХIанз цу тайпара институт йоацаш я, хIана аьлча кагийча къамех болча наха къаьстта шоашта дешара заведени хилааза аргйоацаш хIама дац, хIана аьлча цар образовани культурan боарам мехца юкъарча боарамга кхоачаш айбелнаб, цудуьхьа чукотска, корякска, непецки, хакасски, бурятска, эвенкийски, хантымансийски, дукхача кхьча городашкеп юрташкен бада нах хиишца массане а сайна конкурсни экзаменаш дIайолалургйолаш ба шехарча моллагIча лакхерча дешара заведене. Герцена цIерагIча Ленинградски педагогически институте хIанз йолча ГаьнарчA Къилбаседен халкъий отделене гаьнарча Къилбаседехьарча поселкашкарча школай юкъьайкарча классашта кийчбу эрсий мотт Iомабаь дезаьза долча берашта цигарча меттала моллагIа предмет хьехалургдолаш бола хьехархой.

Шиь тайпара кхеа йолаш цхьа писатель, поэт, прозаик ва — Юван Шесталов яхаш. Къамах мансиха ва из — Малхбузен СибарегIарча Тюменски областа къилбаседе дахача зIамигача къамах воьна. Цун даьда юртара шамаш хиннав, да — чкъаьрий доахаш чарахьал деши. «Шаккхе а йоазох-дешарах цхьаккха хIама ховш хиниавац. ХIаьта Ювана Ленинграде Къилбаседен халкъий Институт йистеьккхай, цигача, Ленина городе, ко ше дийшачох, Пушкинен Блокен стихашта яьча аьнна-гIа, книжкаш язде волавенная из. Цун эгара хьалхара книжка вешта а мански халкъий меттала дукхьашара книжка дар. Из мотт лебеш 7.700 саг ва. ХIаьта Ювана книжкаш бIаьш эзарнеша хеш. ХIана аьча царна перевод вай эрсий а, украинский а, литовски а, кхьча а меттала. Цу дакъе мансешта лоаллаха дахачен нарчoa тара кхел йолаш долчен халкъий — эвенкий, ненций, хантий, ительменей, долганий... меттала а. ХIаьта их бIаь шу хьалхагIа воккхар а мо мара шоай йоазув доацаш хиннача цу къамий тахан шоай ба Iалмахой, писателаш, артисташ, шоай къамаи ансамблаш я, хьаметтел шоай къамаи театраш а дa. Хакасерча цхьан метте вазар доацаш дийначун воI Киржаков Михаил моттигерча педагогически институте английски мотта кафедра заведующи ва. Цун мехкахо — хьайбаш леладенун воI Леонид Кызласов — Московски университете археологе профессор. Шоай къамаи кадраш йолиш да цхьан нaха фу ханача кхаьча хинна СибарегIара кхыдола халкъаш а.

Бакъдар аьча, дIабахача шоай даьша бIаьш шерашка сайна тахан а чкъаьрий доахаш, хьаккина тIера бекх боахаш, сьрч довжадеш ба корякаши эвенкаши, хантий а ненций а, долганаши чукчаш, якуташ а такасаш а. Цхьабакъда чукчаша тахан ишта хьаттагIара кIала а сийрда бесаш дола металлаш а доах, Билибине хьалъяьча атомни электростанце пайда а эцаш; якуташа алмазаш Iалама газ йоах; энциклопедеш тIа кхьметтел хьовхабе а хьалат дац аьна хеташ бита хиннача хакасий шоай лаьттан тIа я 113 йоккха промышленни предприяти.

Сийлахь-боккхача Октябро шозлагIа хьалкхелахь пачхаьа Россе лаьха деррига тIехьахисаа тоIадаь даьхкаш халкъаш.

Станислав ИЛЬИН,
(АПН).

ХЬОКХАМАША ТЕШАЛ ДУ

Арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш кийчъяра ялнар кхо ца деш къахьегаш ба Грозненски хлебокомбината болхлой. Цунга хьежжа дика да доахаш доза къахьегама толамаш а. Товарен продукци арахецарен из маьхала яккхарех йах бетта план хаиал кхо дa хьалха кхоачашъяьй. Дукхьала къахьегама оасарле лакхъяра чотах планал совгIа арахийхай 65 эзар сом мах бола маьхха-бугIочни изделеш. Пхе шерен ах шерен план комбината коллективо кхоачашъяьй 13-ча июне.

ДIабахача йах бетта бедал лорайш лелаярах кходдьд 40 тонн хьоар. Планал совгIа продукцена реализаци ярах, арахийшача продукцега дIабола мах лохбарах, электроэнерги, кхьйола материалаш кхоарах укх шера пачхаьлкхенна планал совгIа 55 эзар сом пайда баьб комбината болхлоша.

А. ТАРАКАНОВ,
тха штате воаца корр.

БОЛХЛОЙ КЛАССА КЪОНА НИЗ

Болхлой класс массáза а общества керттера низ хиннаб. Цулухъа Советий Iаьдал эттача хьалхарча шерашка дениз Коммунистически парте чIоагIа йоккхо ю къонача. профессиональни говзал йолча цаханца болхлой класс хеддаиза хьалйизара. Тахан из декхар кхоачлшду профессионально-технически училищаша. Царех я № 3 йола Грозненски профтехучилище я. Эзараш болхлой кийчбиъб цо республикана я мехка кхича моттигашта а.

Вай хаякъа боахам бIаьхегIа ма хул тоалуш хьаенай цу училища материальни база а.

ХIинз кагирхошта теоретически дешара производственни говзал в Iомаара, уж культурни а физически а дегIаахара мел эшар да училище: сийрда, езаш мел йолча гойтара пособешца кийчъяь кабинеташ, заводе яраш санна йола тайп-тайпара станокаш чулатта производственни практика цехаш, йоккха спортзала, актови, читальни залаш, технически, Iилма, политически, художественни литература 10 эзар совгIа книжка чудола библиотека. ХIаьта йаIнгашта цул совгIа вИнъ сага даьрхIа цIенош йола, радиои телевизори чуйола общежити. Из дерриге я вкъан воа хилар бахьан долаш совлен хъ ца йолеш царех биза пайда эца йиш хул дешархой. Цу коа я йоккха, паргIетта хIама дза йиш йола столовя.

Дешархошта сакъердаме концерташ уттаду цар шоаш вIашагIтехача художественни самодеятельноста коллективо. ВIаь совгIа саг ва цуша юкъе дакъа лоацаш. Училище я шийх дородой оркестр, хоровой, хелхара, драматически кружокаш. Самодеятельни артисташа выступленеш ю шоай училище меттел промышленни юртбоахамеи коллективашта хьалхашка а.

Укхаза арахец токараш, слесараш, электросварщикаш, фрезеровщикаш, чертежникаш. Цар керттера дакъе бояй бу «Красный молот», «Электроприбор», «Автоспецоборудоване» опытно - экспериментальни заводашка, кхычахьа. Дукха ба училище дийша баьнна болхлой вай республикал арахьа къахьегаш а.

Училище дешаш болча тханна кагирхой Iомабу заводе цар хьаергйола машиний оттахалаш а хIаьта цхьайола инструменташ а кийчъе. Масала, хIанз дистрча дешархошо еш йола тиевни дукхача заводашка болх беш а предприятена чIоагIа хоатташ а я. Цул совгIа училище болх беш а мауч Гаврилов Николай Андреевич керте латта технически кружок. Цига хьаь керра оборудовани СССР халкъа боахама карагIдьынарий выставке дIахьокхаш хинадь хIаьта уж хьаяьраца выставка комитето дипломаш а елай.

Училище йистельхка дукха вах ба шоаш болча коллективашка дикала цIи хезаь. «Красный молот» заводе дика йоахар ба из йистеньхка хIинца цига эзнойка предгашма вола Кравакин, формовщик Жангазиев Оразмабет, из предприяте аIи хеза я ва училище йистеньхка. Ленина орден делаю токарь Ясенков Валентина Владимировна. Цу заводе шоллагIча цехе чIоагIа сий деш а лоархIаш а ва цига болх бу пхьа шу а даланза вола комсомолец Солнышкин Виктор. Цул совгIа, из училище йисте а яьккхаь, цул тIехьагIа дIахо технически образовани лахх а я, хIанз училище дешархошта производственни говзал Iомаеш ба коммунисташ Къахьегама ШIеча Вайракке орден лелаю Манчаров Iийса, Игнатов Николай Степанович, Исламов Файзулла, кхыбараш. Иштта бола болхлой, политически сакхетам дакха бола вах хьехинаб цариа юкъе шерра коммунистически кхетама болх бар бахьан долаш.

Дешархошта укхаза хен - хайнахьа еш дуней халкъашта юкъе а вай мехка а хулача лоархIамеча событеех йола лекцеш, цариа хьалхашка къамьлаш де кхуэл парте, граждански а сийлахь-боккхача Даьхен а тIемий хIаьта иштта къахьегама ветеранаш. Ахамий сийрдача кхоанерга — коммунизмата бода никъ дуцеи тIа эггара хьалхе дIабоалабаьче наха шоаш, хиларах доахал деш а коммунистически общество хьалъеча юкъе хьанере дакъа лоацеш а вай кагирхой хила безара, шоай Даьхе дукха езара, из бахьан фуннагIа де а кийча хила безара, шоаш пийсбеннача хьинаре къахьега дезара уйла чуйоссаю цар дешархошта.

Училища комсомольцашеи хасирхошеи шоай де дезарий программа а лаьрхIа тIайнар ВЛКСМ XVII съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл. Дешархошта кIоаргга дIадоэнийтад цо харжархошта хьалхашка даь къамаьл а.

ЧIоагIа дукха еза училища дешархошта спорт. Укхаза я футбола, волейбола, баскетбола, кIалтохаргах латара, ведда хьалхаваларa, кхыйола кружокаш. Училища спортсменаша дакъа лоаца республике меттел цул арахьа хулча а спортивни кхьашка. Укх шера Россе къулбехьен спортсменашта юкъе хиннача кхьашка хкоалагIа моттиг, хIаьта топ тийса кхоссара вай республике хиннача кхьашка шоллагIа моттиг лаьцар цуй спортсменаша.

Укхаза дийша а спорт дукха езаенне а ва Нохч-ГIалгIайчу цIи хеза РСФСР заслуженни тренер Батаев Дени, СССР акробатика кубока яьккха Остроухов Михаил, дуней халкъашта юкъе боксе хиннача кхьашка котвоьнна Гуминков Виктор, кхыбараш.

Дийша ваьлие укх шера училищера арахецарга тайп-тайпара промышленна балха говзалеш Iомаяь 300 гаргга къона болхло. Къаьстта дика дийша чакхйовлаш я Манчариев, Игнатов, Горенов производственни мастераш бола группаш.

Белгалбаьнна дика дешархой ба 20-ча группера Володкин, Сухоруков, 22 группера Сумин Анатолий, 7 группера Кудрявцев Игорь, Хаджиев Хейсар, кхыбараш.

Вай республикера меттел Уралера, СибирегIара, Казахстанера, кхычахьара баьхка вIашагIкхийттача царех боккъонца бола болхлой хургба, шоаш пийсбеннача коллективашка цар дIайоаржаергья училище кхетам луш шоашка хIаьна интернациональни идеяш.

Ю. ЮСУПОВ.

ШАХМАТАШ

Нохч-ГIалгIай АССР 6-ча спартакиада шахматин яхьий кхоалагIа тур дика чакхъяьккхар командаша. «Труд» команда лайзар «Урожай» ДСО командаца счет 4,5:1,5 йолаш. «Локомотив» команда 3,5:2,5 счет йолаш «Динамо» командал котъяьлар. Иштта счет йолаш «Буревестник» команда «Спартак» командал а яьлар кот.

Хьахха а санна котбаьлар «Труд» спортивни общества шахматисташ. Яккха йиш хиннача 18 очкох 15 яьккхар цар.

ШоллагIа моттиг лаьцар 10 очко яьккхача «Локомотив» командас.

Яьшика котбаьннараш цу дийнахьа лайзар машинньяхьахоша. Цхьатарра лоэзаш биъ бIал баьккхар цар.

Вузий студенташи преподавателаши дика лайзар «Урожай» командаца. Ошаев Мирона котъяьлар. Юртарча шахматисте Д. Махаева чаккар шахматех дукхахча хьиа лоезаш вола А. Истомин. ХIаьта чIоагIача перворазрядникаца А. Якутовичаги нийсса лайзар У. Музаев.

«Динамо» команда «Спартак» командал дикалагIа яьлай. Яккха йиш йолча 24 очкох «Труд» — 19, «Буревестник» — 14, «Локомотив» — 12, «Урожай» — 11, «Спартак» — 10, «Динамо» — 6 очко яьккхай.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

МОСКВА. П. И. Чайковский цIерагIа йола V Дуней халкъашта юкъера конкурс.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара эттехьа): виолончелистий Дуней халкъашта юкъерча конкурса лауреаташ Иван Монигетти (СССР, II премия), Хирофуми Канно (Япония, III премия), Сета Балтаян (Болгария, IV премия), Борис Пергаменщиков (СССР, I премия), Джейнс Крегори (США, IV премия).

В. КУЗЬМИНЕИ, А. КОНЬКОВЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

Спортах дола хоамаш

Хоаш махкилара, вайнига дIахьош я Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа фашисташ эшабеш советски халкъ котдаьнна 30 шу дизара лераль йола Нохч-ГIалгIайчен VI-гIа спартакиада. Город Грознерча стадионашкех, спортивни клуба шкен, Дворецашкен, спортивни майдашкен дIахьош я VI-ча спартакиада программана юкъейоагIа яхьаш. Цу яхьашка дакъа лоацаш ва вай республика городашкарей юрташкарей 1000 совгIа спортсмен. Укх тайпара чаккъьялар 29 июне дениз 4 июлага кхаччалца спортсменашта юкъе хиина яхьаш.

ЕЗА АТЛЕТИКА

Штанга хьалъайара хиннача яхьашка дика толам баьккхар «Труд» общества спортсменаша. Хьалхарча ийс моттигех пхиъ цар яьккхар.

Шоай дозаллашка дилача спартакиада чемпионаш хилар «Труд» общества спортсменаш И. Темирханов, А. Курносов, В. Якубов, В. Бахиков, А. Сошников. Воих дозаллашка спартакиада чемпионаш хилар С. Кушаев («Урожай»); С. Камышин («Спартак»), Э. Мирзоев («Урожай»), Л. Хасуев («Динамо»).

Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Труд» общества штангисташа. Цариа елар кирара цара луш йола приз.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

БIарчача хин дийнахьа классически кIалтохаргах латаш кхьаш хилар «Трудовые резервы» яхача ДСО физкультура ЦIагIа. Цига дакъа лоацаш бар «Динамо», «Труд», «Буревестник», «Урожай» яхача обществай сборни командашера спортсменаш.

Хьалхара моттиг яьккхар «Труд» ДСО командо (тренер А. Козырь). ШоалагIа моттиг яьккхар «Динамо» общества спортсменаша (Тренер С.-А. Абдулаев) кхоалагIча метте ба «Урожай» ДСО борецаш (тренер С.-С. Абдулаев).

Шоай дозалга дилача спартакиада чемпионаш хилар П. Эльдиев («Труд»), Р. Катаев («Труд»), Р. Целаури («Урожай»), А. Бекхароев («Урожай»), Ю. Байзулаев («Динамо»), М. Токазов («Труд»), Х. Алиев («Динамо»), С. Абдулаев («Динамо»), К. Татаев («Динамо»), А. Енов («Труд»).

БАСКЕТБОЛ

МаIа нах: «Буревестник» — «Урожай» — 58—17; «Спартак» — «Трудовые резервы» — 79:25; «Урожай» — «Трудовые резервы» — 50-26. Кхалнах: «Труд» — «Урожай» — 50:19; «Буревестник» — «Труд» — 88:41.

ВОЛЕЙБОЛ

МаIа нах: «Трудовые резервы» — «Труд» — 3:1; «Буревестник» — «Урожай» — 3:1; «Урожай» — «Труд» — 3:2.

Кхалнах: «Спартак» — «Урожай» — 8:0.

Нохч-ГIалгIайчен VI-ча спартакиада яьхаш хIанз а чакхъялаза я.

ФЕ ХИЛА

Наьъад боккъоний III пункте дIа мадеххара навкъаш вIашагIкхетача перекрестке кхачача рельсаш тIа тIоалла автолаш йоашача транспорта водитель аьтта оагIорахьа йоагIача транспорта никъ бита декхарийла ва.

Укх тIеххьарча деношка из боккъо лора ца яр бахьан долаш автотранспортни водителашка дукха ааарен яьй, царех цхьаццанараш машанаш йоккхир мара хIама да хулаш йоцай, хIаьта цхьаццайолча аварешта юкъе водителаш а царгара пассажираш а лезабаьб.

Иштта авареш яьй Калиновски винсовхоза ПМК водителa М. Абубакароеи городской ветеринарни сета водителa А. П. Батаевеи. Иразa, цу аварех автомобилаш кIезиг-дукха йохаир мара цхьы хетар ца хулаш дисар. Цу тайпара [illegible] йир «Горячеисточненский» племсовхоза водителa Р. А. Алиевa. Корта йохабеш дола малар [illegible] ларах доккха [illegible] вун шийна а кхуча [illegible] кхаь пассажира а. Перекрестка дехьавалара кхыйола боккъонаш толхаяра бахьан долаш авареш йир центральни автохоуправлене водителa В. Д. Тамаевa, Октябрьски АТК водителa И. М. Бабаевa, шоай доалахьа машина йолча А. А. Торчинова, корта йохабеш дола малар мелла хиннача № 7 треста МУС водителa Д. Х. Паскаевa, иштта кхычар а. Уж автомобилаш чIоагIа йохаьй.

Белгалдаьккха деза, перекрестка гIа хьалхарча аргIагIа дехьа вала боккъо йола водитель шийна дукъьале вийсъйича сувал лохье декхарийла вола.

ДIадахача кIиранагIа корта йохабеш дола маларан а мелла вола 90 водитель соцавир ГАИ болхлоша. Цариа юкъе вар «Красный молот» заводa транспортни цеха водитель А. А. Алуев, «Аргунский» совхоза [illegible] В. Х. Ахмадов, иштта кхыбараш а. Царгара массанешкара водительски боккъонаш дIайоахаргья.

С. СААКОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйранагIа гимнастика. 9.20 — Кердахараш. 9.30 — Дешархошта. Пионерски дийна. 10.00 — Босбола телевидени. Бальзак. «Шагренеи цIока» яха телевидене спектакль. 1-гIа дакъа. 11.00 — «ТIема ветеранаш — школе» яха телевизиони очерк. 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Босбола телевидени. «Вай болхлой класс ва». Города Донецка «Шахтераш» яхача фестивала фильм. 16.05 — Шахматни школа. Лоаза болхлурий класс. 16.35 — «Ялташ чуэуш сецашьар». Ерригсоюзна репортаж. 17.10 — Босбола телевидени. «ХьунагIа кIуо» яха бераште вола художественни фильм. 18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.15 — [illegible] [illegible] Куйта-Хьажий мурий [illegible] [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни деятель Салахов [illegible] меттала). 18.30 — Босбола телевидени. Телевидене [illegible] СССР Iилмий Академе члена-корреспондента Афанасьева. 19.00 — Босбола телевидени. Чайковски цIерагIа дуней халкъашта юкъера 5-гIа конкурс дIачакхъялар. Лауреатий конкурс. Московски ПачхьалкхагIа консерватори Йокхача залера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Московски Пачхьалкхен консерватори Йоккхача залера трансляци дIахьахьар. 23.00 — Кердахараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердахараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта «Почтальон а почта а». 18.30 — «Ялташ чуэшара дневник». 18.40 — «Сийло хийла хьа кулгаш» яьхача [illegible]. Концерт. 19.30 — «Пхиъ» яха художественни фильм.

5 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйранагIа гимнастика. 9.20 — Кердахараш. 9.30 — Спортах йола беседаш. 10.00 — Босбола телевидени. Бальзак. «Шагренеи цIока» яха телевизионни спектакль. 2-гIа дакъа. 11.20 — Босбола телевидени. «Илли-74». 15.10 — Передачай программа. 15.15 — «Дай махка гIолла» Армянски ССР. 15.45 — «Революце тIахьйаьр» яха телевизионни очерк. 16.30 — Босбола телевидени. Концерт. 17.00 — «Социализма дуне». 17.30 — [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР [illegible] район в [illegible] [illegible] АССР [illegible] район в. 18.30 — Футболах гIа йола СССР кубок. [illegible] передача. [illegible] — Босбола телевидени. Концерт. 21.00 — «Ха». Информационни программа. [illegible] — Босбола телевидени. [illegible]. Эстрадни программа. 22.00 — [illegible] йола СССР [illegible]. 22.10 — Кердахараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.30 — Телевидене Волгоградски студе передача. 18.00 — Кердахараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта. «Гургал» яха театр. 18.30 — Документальни фильм. 18.50 — Нохч-ГIалгIайче гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.10 — Хоамаш, рекламаш. 19.15 — Киножурнал. 19.25 — «Кооперативий вола дуне». Нохч-ГIалгIай веспотребсоюза председатела Мамаева выступлени (нохчий меттала). 19.35 — Шоана берашт. 19.45 — Чехова повестах йола «Дьяне нахачара драма» яха телевизионни спектакль. 1-гIа серь.

РАДИО

4 июль

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаши хаоттами. 7.20 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Халкъара эшараш (гIалгIай меттала). 8.30 — «Дикача гIуллакхашта хьалхалаттараш» яха зарисовки (нохчий меттала). 16.00 — «Къона тIехье» яха пионерашта дешархоштеи йола передача (нохчий меттала). 16.15 — Экономически знаней болхлой факультет. «Эггара керттерадар» яха беседа (эрсий меттала). 16.30 — КПСС обкома кхалнахьа отдела заведующе Межидовий къамаьл (нохчий меттала). 16.45 — «Дий идеологически къовсамаш» яхача циклачуро «Керда методика лохаш» яха философски Iилмий кандидата Бекова беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Интернационални доттагIалеи радиоклуб (нохчий меттала).

ИЮЛЬ БЕТТАРА ХАОТТАМ

Июль бетта юкъера температура 33—35 градус йIовхал йолаш хур. Нохч-ГIалгIайчен къулбехьен моттигашка (лоамий районашка) 20—21 градус. Эггара чIоагIагIа лакхъелча 36—37 градусага дIакхоачаш хIаьта геттара лохъелча 2—3 градус йIовхалга кхоачаш хул.

Шаьрача моттигашка 50—60 мм, лоаман районашка 80—120 мм йоачан хур.

Укх шера, СССР Гидрометцентро биъе хоамах, июль бетта малхбоален Предкавказе юкъера температура 19—21 градус йIовхал йолаш хила тарлу. Хьалхарча итт дийнахьа бийсан 13—18 градус, дийнахьа 21—26 градус йIовхал латтаргья. Юрейнсача хана [illegible] а йIайхагIа хила тарлу бийсан 15—20 градус, дийнахьа 26—31 градус йIовхал.

Бетта хургIоний йоачан [illegible] 80 мм (нормана гаргга). Хьалхарчен кхоалагIчен декадашка хувцалуш моркаш а йолаш цхьацца йолча моттигашка да а къувкъаш, догIа а делхаш (дукхагIа долча цаькъе лоамий районашка) хургья. ХIаьта шоллагIча декаде дукхагIча дакъе екхан латташ хургья.

Мух карттерча дакъе къулба - малхбоаленгахьара хьакхаргба 5—10 м/ сек. — 12—15 м/сек. кхоачаш чIоагI а лур.

Метеостанци.

ХАОТТАМ

Тахан Грозней республикен гIолла хувцалуш моркаш а болаш, малхбузехьара 37 м/сек. мух а хьекхаш, йоачан йоадаш ха отта тарлу.

Республике 23—28 градус, Грозне 25 — 27 градус йIовхал йолаш хургья.

5 июле дениз 8 июлага кхаччалца хувцалуш моркаш а йолаш лоаманча юкъа догIа а делхаш, да а къувкъаш, малхбузехьара 5—10 м/сек. мух а хьекхаш ха отта тарлу.

Бийсан 15—20 градус, дийнахь 27—32 градус, республика къулбехьен районашка 22—27 градус йIовхал йолаш хургья.

Метеостанци.

Советски искусства сийна тIоараш детт французаша

1973—1974 шерашка СССР-ан Францеи юкъе культурни обменаш яра программага хьежжа а франко-советски дипломатически гIуллакхаш дIадоладенна 50 шу дизарна дувзаденна а эрсийн советски музыка шоллагIа фестиваль хул Францие. 120 гаргга советски илланчархоша концерташ уттаду Париже, Лионе, Нанте, Анже. Францерча АПН корреспондента Н. Кузнецова парижски Литературно-артистически агентства директора Жорж Сорнагера дийхар франко-советски культурни бувзамех дуцийта.

— Эрсийн советски музыка шоллагIа фестиваль, — элар Жорж Сорнас, — хургйолга ха дезаш ма хилара, Францие культурни вахаре йоккха событи я хиине дIаэттай. Цун IаламагIе йошхачен сакъердамечен программина юкъейоагIай классика, Дмитрий Шостаковича, Родион Щедрина, Георгий Свиридова, Тихон Хренникова, эстонски композитора Вельо Тормиса, латвийски композитора Альгис Бражинскиса, хIанзарча кхыча музыкантий произведенеш. Оаха делар дарая иштта лоиг «Иван Грозный» яха Сергей Прокофьева оратори а Октябрьски революце 20 шу дузаш язъяь цуи кантата а.

Фестиваль шерача франко-советски бувзамий кертерча гонах ца я. Искусство дукхасача французаша гIандбаха юкъ дукха хъ йоашаш хиина гIоратьнинаш цуи «Березка» бахьнаре хьагIе халхара ансамблеи гастролеш, Ролан Лете Марсельски балета спектаклашка Майя Плисецкаяс дакъа лацар. Доккхача театра балета дакъе лацар соахке «Юманите» яхача газета цIей деэдеча. Дукхача городашка толаме чакхъяьлар советски фильмий фестиваль.

Оаха раьза хиина белгалдоанех французски искусство белгтала аьлча, «Комеди франсез», мим Марсель Марсо, управленегIа йола камерни оркестр чIоагIа хьаштдолаша къовлбальеша СССР-е гIашар. Дукха ва йоашаш Москве, Ленинграде, Одессе чиний марсельски балет. Москвичашта гIаа а цаха йоахийтаргья Леонардо да Винче «Джоконда» яхар санна йола Лувра ганзера шедевр. Новбре французски музыка фестиваль Советски Союзе а йоагIаргья.

Вай мехкий искусства, белгалдаьккхар Жорж Сорнас шийн къамаьл чакхдоалаш, вай халкъаш вIашие гергадут, вIаьшие дагардараш дикагIа кхеталара новкъостал ду, хIаьта, цу тайпара, аьттув боахкх Малхбоаленеи Малхбузенеи юкъера гIулакхаш тIоагIдара, машарeи доттагIалеи.

(АПН).

Париж.

«Европа» яха лоа санна кIай, дукха этажаш йолча отела здани Будапешта эггара хозагIча метте хьалъяь дукха ха яц. Цуи паргIата номераш ахо бIаь гаргга саг чухоашаш я. Отела эггара хьалхара хьаьший «доттагIала поезда» яь баьхка советски туристаш бар.

Хозача Iаламо, башха дикача къамаи культура памятникаша дуней дукхача мехкашкара туристаш тIаоз Венгре. ДIадахача шера доазол дехьара 7,2 миллион саг хилар республике, царех 80 процент бараш вежарашха социалистически мехкашкара а болаш.

МТИ—ТАСС сурт.

МАШАРЕ ДАХАРА ГIУЛАКХА

Дуней общественноста вакалашеи доазол дехьарча массови информаце средствашеи шерра дуци пачхьалкхенашта керте латтараша советско-американски переговораш дIайолаарех, СССР-ан США-неи юкъера гIулакхаш дIахо тоадар массане юкъара машар чIоагIбаран дуней халкъашта юкъе вIашши гIойле йолча тайпара цхьаьа леладу гIулакхаш шердаран боккхачь лоархIаме хилар белгал а доахаш.

ВАШИНГТОН. Советско-американски пачхьалкхенашта керте даттараш кхоалагIа вашагIкхетара лоархIаи сеннх латт аьлча, сона хетачох, из латт, белгалв аьлча, цо, шеко йоацаш, Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера гIулакхаш чIоагIдергхилара а цу тайпара царна юкъера экономически торговни бувзамаш дIахо тоедара лара йоаларгхиларахи, аьлар американски торговни палата президента А. Бута ше ТАСС корреспондентаца къамаьл деш.

Укх тIеххьарча шерашка дуней тIа хинна дика хувцамаш мота а деш, «Вашингтон пост» яхача газето белгалдоккх, тайп-тайпара социальни стораш йола пачхьалкхенаш машарe яара правилаш толаме кхоачашъяра юкъе КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ше лаьна дакъа боккхача лоархIаме хилар. Газета хетаеох, Л. И. Брежнев ва дуней халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара тIехьара эгара хьинарсгIен чIоагIатIен вола къовсамхо.

СОФИЯ. Дуней общественноста теркаи юха а Москвана тIабийрзаб, аьдух «Работническо дело» яхача болгарски газето. Дуней халкъашта юкъерча хIанзарча хьалашка советско-американски отношенеш Iалашмате боккхача лоархIаме а, хIава аьлча уж дегIаякхарах тийша да ерригача планетера политически хьал. Советски Союзах лаьца аьлча, по масслза из исторически веххтоккам хетабаьб США-на шийн контакташ йолча хана, кIаьдкха яха па йоалаш къовсам лоаттабаьб массане юкъара машари кхерамалеи чIоагIъяр дуцьа. Цудухьа дерригача прогрессивни адамаша къаьстта чIоагIа хьаштдолаши йиза боккъо йолаши доттоах КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневеи США Президента Р. Никсонаи юкъерча переговораша машарeи кхерамалени гIулакха юкъе керда лоархIаме дакъа лоацарга.

ГIОМАР ТIАРА ГОРОД

Средиземни форда гIомара берда йисте бульдозераш увгI. Шаьрхьача моттигашка чаиашта белгалаш ю. Керда город юллаш ба израильтяйшаш.

Фу дерга хIаьта, Израиле чуйе моттигаш белгалья, тоъаш я а ца. ТIа-тIа дукхагIа хьалъеш латт блиндажаши «Фэнтомаш» гIетта-Iохвеша майдани. ХIаьта укхаза — бIарчеа город. Цхьабоккъа цига баха хоашаргбарий гIаддбаьнар доаду дукха лоархIаме доацача цхьан гIуллакхо.

Пальха лаьтта юллаш я город.

ДIатIахьажай цо карта тIа. Синайски ах гIайрен къилбаседа-малхбоаленга. Укхаза, Суэцки каналагара кхаьйтта миль дIахо, къьарча египетски города Эль-Ариша Газерча Iарбий секторан юкъе, загал тахар санна юллаш латт из город. Ямит — «хургйолча областной центрах» иштта цIи тиллай — ше малха Израиле обороно экс-министра Моше Даяна дехкарийла я. Политически арешера Iоезсача тIом тьашт долаш волча инарала тайнад ГаргарагIа Малхбоален цу районе тIадьаленна кхохка ма [illegible] [illegible] [illegible].

Израильски Iаьдалаша ши мел хьежача воспроизведени провокационни поселенеш вхкай 1967 шера дIалийцача Iарбий лаьтташ тIа. ХIанз лоадамбоаза хIамаш из асла де лаьрхIад Тель-Авиве. Цудухьа хIанз пальха берда йист шаьрдеш йоаллк бульдозераш. Шаьрача ара гIолла доа ак хийта удаш мел бIаьн делтхьем чуIеча цIенойн кхыча гIулакхашта лаьрхIача бIаьзданем лардашка чутесса цемент увза машинаш. Кховаткъе итт конторана хIанзле а моттиг къоастаяьй.

ГIишлой цхьан кулгалхочо журналисташка хоам бир, «Ямите бахаргбола вах цхьабараш граждански хила беза, цхьабараш — тIемахой». Наьха территоре тIа из город тьалхьегтз хьанна а сенна а кийшад вьшн дахьа хаттара кегадении жоп делар: «Форда укхаза дика чIалар — кхаа цхьа хIама да сога овлалургдолаш. ХIаьта тIехьа-тIайона гIача хано фу дахьаргба — тхона хац».

Шоашта хIама ца воаччон дош бедаваьлга ма вай ср-ш. ТIаьхьа каналаста [illegible] доместаий пенакха [illegible] тIехьа къьхача плакат баккалонех шеко а яь, шолш дер фул ца хоаш болча агрессорa городаш ехкарех бола тешам боаберrба вай. «Областной центре» бахаргболча наха дика дикьиаг бIаргагурe ма дац. ХIаьта цуй «архитектораша» геттара из дика а ма хоа. Цхьабаккъа шоай дай-мехкахой вахара а мо мара дукха йоакхо яц цар сатийна еча вабара. Сирийски ахархой ганкашта хьалхи а баьте, мичаш ехкача лаьтта гIолла лаьхка бугаш санна атта баха хувшабу цар шоай граждански укх тIаь пхь шера хIанз дизалагIа тIом эттача наьхе лаьтта.

Ямит хьалхьеш хилaро са ца хьовзаде йиш яц. Суэцки канален Газански лакхаленийн районе бIу тIехьашка баккхара тIехьа израильски бIу хIахо арабоккха беза дIалийцача «территориш». Цхьабаккъа керда город Iохьаярa керла ча моттиго бакхху Синайски ах гIайренах кхы ца соалдой а кхоалагIа дакъа, вешта аьлча Эль-Ариш — Шарм-аш-Шейх яхача линегара малхбоаленгахьа дIа мел улла лаьтта хIаьта а ший бе соаиде лагга я Тель-Авив, ахаш кхыча мехкий нелайоазоно аль ховлаш.

Цу тайпарча хьалашка шаьра гуш хул «Сирера бIу тIехьашка баккхара дькъетьа яьча соглашене ГаргарагIа Малхбоален мехкашка йиш хулийтаргья низаш шоай (Белгалдаьккхар со ва. — Ю. С.) территорей социальни экономически прогресса тIадерзаде» аьнача Израила оборона кердача министра Шимон Переса дешад боккъонца дола маIан.

Дагадоханта дезаш цхьа хIама да: наьха лаьтта — городашта санна, иштта политикана а во лара.

Ю. СУББОТИН. (АПН).

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бекхтокхама секретара — 3-34-35; партийни вахарeи культурeи отделий — 3-61-45; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехатий отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-35; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-45; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет эзалуш шинвааь, оаш, кхоаттан вIоашка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 6282.